

Про затвердження Правил судноплавства на внутрішніх водних шляхах України

**Наказ Міністерства транспорту України
від 16 лютого 2004 року N 91**

**Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
12 липня 2004 р. за N 872/9471**

З метою забезпечення безпеки судноплавства на внутрішніх водних шляхах України та відповідно до п. 4 Положення про Міністерство транспорту України, затвердженого [Указом Президента України від 11 травня 2000 року N 678/2000](#), **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Правила судноплавства на внутрішніх водних шляхах України (далі - Правила), що додаються.
2. Державному департаменту морського і річкового транспорту (Скворцову Г. П.):
 - 2.1. Забезпечити подання цього наказу в установленому порядку до Міністерства юстиції України для державної реєстрації.
 - 2.2. Довести цей наказ до відома всіх заінтересованих підприємств та організацій.
3. Після введення в дію цих Правил вважати такими, що не застосовуються на території України, "Правила плавання по внутрішнім водним путям РСФСР", що введені в дію наказом Головрідфлоту УРСР від 10.01.86 N 18.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Симоненка С. В.

Міністр

Г. Кірта

ПОГОДЖЕНО:

**Заступник Міністра
аграрної політики України**

Ю. Ф. Мельник

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства транспорту
України

від 16 лютого 2004 р. N 91

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
12 липня 2004 р. за N 872/9471

ПРАВИЛА **судноплавства на внутрішніх водних шляхах України**

Розділ 1. Загальні положення

1.1. Визначення термінів

У цих Правилах наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

баржа, що штовхається, - будь-яке судно, сконструйоване чи спеціально обладнане для руху за рахунок штовхання;

білий вогонь, червоний вогонь, зелений вогонь, жовтий вогонь і синій вогонь - вогні, кольори яких відповідають вимогам [додатка 1 до цих Правил](#);

вітрильне судно - будь-яке судно, що пересувається за допомогою вітрила;

водний мотоцикл - будь-яке мале судно, що використовує свої власні механічні засоби руху, яке здатне нести на своєму борту одного чи кількох людей і яке побудоване чи призначене для ковзання по водній поверхні чи виконання спортивних фігур;

день - період часу між сходом і заходом сонця;

з'єднання плавучого матеріалу - пліт, а також будь-яка споруда, з'єднання чи пристрій, які призначені для плавання і не є судном чи плавучою спорудою;

зчалена група - з'єднання, що складається зі зчалених бортом до борту суден, що забезпечує рух групи;

короткий звук - звук тривалістю приблизно 1 секунди;

ліхтер - баржа, що штовхається, сконструйована для перевезення на борту морських суден і для здійснення судноплавства на внутрішніх водних шляхах;

мале судно - будь-яке судно, крім судна риболовного, довжина корпусу якого менша 20 м, за винятком суден, побудованих чи обладнаних для буксирування, штовхання чи ведення в зчаленні суден, що не є малими суднами, а також суден, на яких дозволено перевозити більше 12 пасажирів, і поромів;

моторне судно - будь-яке судно, що використовує власну силову установку, за винятком суден, двигуни яких використовуються лише для здійснення невеликих переміщень (у портах чи в місцях навантаження і розвантаження) або для збільшення їх маневреності під час їх буксирування чи штовхання. Судно, що пересувається за допомогою вітрила та одночасно використовує свою силову установку, слід вважати моторним судном;

на стоянці - стан судна, з'єднання плавучого матеріалу чи плавучої споруди, коли вони стоять на якорі чи ошвартовані біля берега;

на ходу - стан судна, з'єднання плавучого матеріалу чи плавучої споруди, коли вони не перебувають на стоянці і не стоять на міліні. Для суден, з'єднань плавучого матеріалу чи плавучих споруд, що йдуть, термін "зупинитися" означає зупинку відносно берега;

ніч - період часу між заходом і сходом сонця;

плавуча споруда - будь-яка плавуча споруда, яка звичайно не призначена для переміщення;

плавучий засіб - плавуча споруда, що має механічні установки і призначена для роботи на водних шляхах або в портах;

пором - судно, що забезпечує переправу через водний шлях;

серія дуже коротких звуків - серія щонайменше із шести звуків тривалістю приблизно 1/4 секунди кожний, паузи між якими приблизно 1/4 секунди;

склад суден - два або більше суден, з'єднаних між собою таким чином, що окремо взяте судно не має повної свободи руху;

склад суден, що буксирується, - будь-яке з'єднання, що складається з одного чи декількох суден, плавучих споруд чи з'єднань плавучих матеріалів, що буксируються одним чи декількома моторними суднами; ці моторні судна є частиною складу суден і називаються буксирами;

склад суден, що штовхається, - жорстке з'єднання, що складається із суден, із яких принаймні одне розміщене попереду моторного судна, що забезпечує рух складу суден і називається штовхачем;

стан утоми - стан, що настає в результаті недостатнього відпочинку чи захворювання і виявляється у відхиленнях від норм поведінки і зниженні швидкості реакції;

судно - судно внутрішнього плавання, зокрема мале судно, пором, плавучий засіб, морське судно;

судно риболовне - судно, яке використовується на комерційній основі для промислу риби або інших живих ресурсів моря;

тривалий звук - звук тривалістю приблизно 4 секунди, причому інтервал між двома послідовними звуками дорівнює приблизно 1 секунді;

тритональний звуковий сигнал - сигнал, що повторюється три рази і становить серію із трьох звуків різної тональності, що йдуть безпосередньо один за одним загальною тривалістю приблизно 2 секунди. Частота звуків має бути в межах від 165 до 297 Гц, а між найвищим і найнижчим звуками різниця повинна складати принаймні два повні тони. Кожна серія має починатися з найнижчого тону і закінчуватися найвищим тоном;

частий проблісковий вогонь - ритмічний вогонь з 50 - 60 проблісками за хвилину;

яскравий вогонь, ясний вогонь і звичайний вогонь - вогні, світлосила яких відповідає вимогам [додатка 2 до цих Правил](#).

1.2. Судноводій

1.2.1. Кожне судно або з'єднання плавучого матеріалу, за винятком суден складу, що штовхається, крім штовхача, повинні управлятися особою, що має необхідну для цього кваліфікацію. Ця особа далі іменується "судноводієм".

1.2.2. Кожен склад суден повинен управлятися судноводієм, що має необхідну для цього кваліфікацію. Судноводій визначається таким чином:

а) коли до складу суден входить лише одне моторне судно, судноводієм складу суден є судноводій моторного судна;

б) коли в голові складу суден, що буксирується, йдуть два чи декілька моторних суден у кільватері, судноводієм складу суден є судноводій першого судна; однак якщо першим судном є допоміжний буксир, що тимчасово використовується, то судноводієм складу суден є судноводій другого судна;

в) коли в голові складу суден, що буксирується, йдуть два чи декілька моторних суден, не розміщених у кільватері, і якщо одне з них забезпечує основну тягу, то судноводієм складу суден є судноводій цього судна;

г) у складі суден, що штовхається, штовхання якого здійснюється двома зчаленими штовхачами, водій штовхача, що міститься праворуч, є водієм складу суден;

г) в інших випадках судноводій складу суден повинен визначатися, коли в цьому виникає необхідність.

1.2.3. Під час плавання судноводій повинен бути на борту судна, крім того, судноводій плавучого засобу повинен бути на борту під час роботи цього плавучого засобу.

1.2.4. Судноводій відповідає за дотримання положень цих Правил на своєму судні, складі суден чи з'єднанні плавучого матеріалу. Судноводії складу суден, що буксируються, повинні виконувати розпорядження судноводія складу суден, однак навіть без таких розпоряджень вони повинні вживати всіх заходів за даними обставинами для належного управління своїми суднами, ті ж розпорядження стосуються судноводіїв кожного судна зчаленої групи, що не є судноводієм групи.

1.2.5. За будь-яку плавучу споруду повинна відповідати кваліфікована особа, на яку покладена відповідальність за дотримання положень цих Правил.

1.2.6. При керуванні судном судноводію забороняється перебувати в стані втоми чи сп'яніння.

1.3. Обов'язки екіпажу та інших осіб, які є на борту

1.3.1. Члени екіпажу зобов'язані виконувати розпорядження судноводія судна в рамках покладених на нього обов'язків. Вони повинні сприяти дотриманню вимог цих Правил та інших нормативно-правових документів.

1.3.2. Усі інші особи, які є на борту, зобов'язані виконувати розпорядження судноводія в інтересах безпеки плавання чи порядку на борту.

1.3.3. Члени екіпажу та інші особи, які є на борту і тимчасово самі визначають маршрут і швидкість судна, також несуть відповідальність за дотримання вимог цих Правил.

1.3.4. Членам екіпажу, які є на вахті, а також іншим особам, які є на борту судна і тимчасово беруть участь в управлінні рухом судна, забороняється перебувати в стані втоми чи сп'яніння.

1.4. Загальний обов'язок виявляти пильність

1.4.1. Судноводії повинні вжити всіх запобіжних заходів, навіть якщо ці заходи не передбачені цими Правилами, але диктуються загальним обов'язком і сталою практикою плавання, виявляти пильність з метою запобігання, зокрема:

а) небезпеці для людського життя;

б) пошкодженню суден чи з'єднань плавучого матеріалу, берегів і всякого роду споруд і установок, що перебувають на судноплавному шляху чи в безпосередній близькості від них;

в) створенню перешкод для судноплавства;

г) завданню шкоди довкіллю.

1.4.2. Наведені вище положення застосовуються також до осіб, яким доручена охорона плавучих споруд.

1.5. Управління судном в особливих обставинах

Для запобігання безпосередньо загрозливій небезпеці судноводії повинні вживати всіх заходів, що зумовлені обставинами, навіть якщо вони змушені через це відступити від цих Правил.

1.6. Використання водного шляху

Довжина, ширина, надводний габарит, осадка і швидкість суден, складів суден і з'єднань плавучого матеріалу повинні відповідати технічним даним водного шляху, гідротехнічних споруд та мостів.

1.7. Максимальне завантаження, максимальне число пасажирів

1.7.1. Забороняється завантажувати судна так, щоб ватерлінія була над нижньою межею вантажної марки.

1.7.2. Завантаження має виконуватися так, щоб не порушувати остійності судна та міцності корпусу судна. При цьому воно має виконуватися таким чином, щоб зона, що не проглядається, попереду судна чи складу суден була не більше 350 метрів.

1.7.3. Судна, призначені для перевезення пасажирів, повинні мати на борту кількість пасажирів не більшу, ніж це дозволено Регістром судноплавства України.

1.8. Конструкція, устаткування та екіпаж суден

1.8.1. Конструкція та устаткування суден і з'єднань плавучого матеріалу повинні відповідати вимогам Правил Регістру судноплавства України та забезпечувати безпеку осіб, які є на борту, безпеку судноплавства, а також дотримання вимог цих Правил.

1.8.2. Усі судна, за винятком суден складу, що штовхається, крім штовхачів, повинні мати достатній і кваліфікований екіпаж для забезпечення безпеки осіб, які є на борту, а також

безпеки плавання. Однак немоторні судна, які зчалені попарно, і деякі судна, що буксируються в жорстко зчаленому з'єднанні, можуть не мати екіпажу, якщо спарене чи жорстко зчалене з'єднання має достатній і кваліфікований екіпаж для забезпечення безпеки осіб, які є на борту, а також безпеки плавання.

1.9. Управління судном

1.9.1. За румпелем чи штурвалом під час плавання повинна бути, принаймні, одна кваліфікована особа не молодше 18 років.

1.9.2. Для забезпечення належного управління судном стерновий повинен мати можливість одержувати і передавати всі повідомлення і команди, що надходять до стернової рубки чи з неї. Зокрема, він повинен мати можливість чути звукові сигнали і мати досить широкий огляд у всіх напрямках. Якщо досить широкий огляд неможливий, то він повинен мати можливість користуватися оптичним пристроєм, що забезпечує при достатньому полі зору чітке і невикривлене зображення.

1.9.3. При особливих обставинах для інформування стернового на судні повинен бути спостережний пост чи пост для приймання звукових сигналів.

1.10. Суднові документи

1.10.1. Судно повинне мати такі основні суднові документи:

свідоцтво про право плавання (судновий патент);

свідоцтво про право власності на судно;

свідоцтво про придатність до плавання;

класифікаційне свідоцтво та інші свідоцтва класифікаційного товариства стосовно класу;

свідоцтво про мінімальний склад екіпажу;

пожежно-контрольний формуляр;

суднова роль (список осіб суднового екіпажу);

судновий журнал (вахтовий журнал, єдиний вахтовий журнал);

машинний журнал (для суден з механічним двигуном);

санітарний журнал;

суднове санітарне свідоцтво;

єдину книгу оглядів суден;

дозвіл на право користування судновою радіостанцією;

пасажирське свідоцтво (для пасажирських суден);

мірильне свідоцтво (тільки для суден, призначених для перевезення вантажів).

Малим суднам достатньо мати судновий білет, свідоцтво про придатність судна до плавання.

Безекіпажному судну достатньо мати свідоцтво про право плавання, свідоцтво про право власності на судно, свідоцтво про придатність до плавання, класифікаційне свідоцтво та інші свідоцтва класифікаційного товариства стосовно класу.

Судно, що здійснює міжнародні рейси, повинне мати документи, передбачені міжнародними договорами, стороною яких є Україна.

1.10.2. Документи, наявність яких на борту потрібна відповідно до цих Правил чи інших застосовуваних нормативних документів, повинні пред'являтися на вимогу посадових осіб Держфлотінспекції.

1.10.3. Однак наявність суднового свідоцтва і мірильного свідоцтва не є обов'язковою на борту барж, що штовхаються, на яких є металева пластинка з такими даними:

Реєстраційний	номер:		
.....			
Суднове	свідоцтво:		
.....			
Орган,	який	регулює	судноплавство:
.....			
Дійсне			до:
.....			

Ці дані повинні бути вигравірувані чи проштамповані таким чином, щоб їх можна було легко прочитати, причому висота букв і цифр повинна бути не менше 6 мм. Така металева пластинка повинна мати ширину не менше 60 мм, а довжину - не менше 120 мм; вона повинна міцно кріпитися на правому борту, ближче до корми баржі.

Відповідність інформації, що вказана на металевій пластинці, та інформації, що міститься в судновому свідоцтві баржі, повинна підтверджуватися Держфлотінспекцією, штамп якої проставляється на пластинці. Суднове і мірильне свідоцтва повинні зберігатися у власника баржі.

1.11. Правила судноплавства

Один примірник цих Правил повинен бути на борту кожного судна, за винятком малих суден та суден складу, що штовхається, крім штовхача, і на кожному з'єднанні плавучого матеріалу.

1.12. Небезпечні предмети на борту; втрата предметів; перешкоди

1.12.1. Забороняється виставляти за борт суден і з'єднань плавучого матеріалу предмети, що можуть становити небезпеку для суден, з'єднань плавучого матеріалу, плавучих споруд і пристроїв, що перебувають на водному шляху чи на прилеглий до нього місцевості.

1.12.2. Коли якорі підняті, вони не повинні бути нижче рівня дна чи кіля судна або нижньої площини з'єднання плавучого матеріалу.

1.12.3. Коли судно, з'єднання плавучого матеріалу чи плавуча споруда втрачає який-небудь предмет, унаслідок чого може виникнути перешкода чи небезпека для судноплавства, судноводій або особа, відповідальна за плавучу споруду, повинен негайно сповістити структурні підрозділи Держфлотінспекції і ДП "Укрводшлях", вказавши якомога точніше місце, де загубився предмет, а також, при можливості, позначити це місце віхою.

1.12.4. Коли судно зустрічає невідому перешкоду, що захаращує водний шлях, судноводій повинен негайно сповістити структурні підрозділи Держфлотінспекції і ДП "Укрводшлях", вказавши якомога точніше місце, де була виявлена перешкода.

1.13. Оберігання сигнальних знаків водного шляху

1.13.1. Забороняється користуватися сигнальними знаками водного шляху для швартування чи виводу суден або з'єднань плавучого матеріалу, пошкоджувати ці знаки чи робити їх не придатними для використання за призначенням.

1.13.2. Якщо судно чи з'єднання плавучого матеріалу перемістило предмет чи пошкодило установки, що є частиною системи сигналізації водного шляху, то судноводій повинен негайно сповістити про це найближчі органи, які регулюють судноплавство.

1.13.3. Як правило, кожний судноводій повинен негайно сповіщати структурні підрозділи Держфлотінспекції і ДП "Укрводшлях" про всі випадки чи аварії, помічені на сигналізаційних пристроях.

1.14. Пошкодження гідротехнічних споруд і мостів

Якщо судно чи з'єднання плавучого матеріалу пошкодить гідротехнічну споруду або міст, то судноводій повинен негайно сповістити структурні підрозділи Держфлотінспекції і ДП "Укрводшлях".

1.15. Забороняється викидати, виливати чи допускати падіння або стік у водний шлях яких-небудь предметів чи речовин, що можуть створити перешкоду чи небезпеку для судноплавства або для інших користувачів водного шляху.

1.16. Рятування і надання допомоги

1.16.1. При аварії, що становить небезпеку для осіб, які перебувають на борту, судноводій повинен використовувати всі наявні в його розпорядженні засоби для порятунку цих осіб.

1.16.2. Кожний судноводій, який перебуває поблизу від судна чи з'єднання плавучого матеріалу, що зазнало лиха, пов'язане з небезпекою для людей чи створює загрозу захаращення фарватеру, зобов'язаний - у тій мірі, в якій це сумісно з безпекою його власного судна, - негайно надати допомогу.

1.17. Судна, що сіли на мілину або затонули

1.17.1. Судноводій судна, що сіло на мілину чи затонуло, або з'єднання плавучих матеріалів, що сіло на мілину чи роз'єдналося, повинен сповістити в найкоротший термін структурні підрозділи Держфлотінспекції і ДП "Укрводшлях". Судноводій чи один із членів екіпажу судна, що сіло на мілину чи затонуло, повинен залишатися на борту чи поблизу від місця аварії до одержання від Держфлотінспекції дозволу залишити своє місце.

1.17.2. Якщо судно або з'єднання плавучого матеріалу сіло на мілину чи затонуло на фарватері або поблизу від нього, то судноводій цього судна чи з'єднання плавучого матеріалу повинен у найкоротший термін і з дотриманням зобов'язань щодо сигналів, зазначених у пункті 3.25 цих Правил, попередити судна і з'єднання плавучого матеріалу, що наближаються у відповідних місцях і на достатній відстані від місця аварії, для того щоб вони могли вчасно вжити необхідних заходів.

1.17.3. Якщо аварія відбулася при проході через шлюз, то судноводій повинен негайно повідомити диспетчера шлюзу.

1.17.4. Якщо судно, згадане у пунктах 1.17.1 і 1.17.2 цих Правил, входило до складу суден або зчалої групи, обов'язки, зазначені цими пунктами, виконуються судноводієм складу суден або зчалої групи.

1.18. Зобов'язання звільняти фарватер

1.18.1. Якщо судно або з'єднання плавучого матеріалу, що сіло на мілину чи затонуло, а також загублений судном чи з'єднанням плавучого матеріалу предмет цілком або частково захаращує чи загрожує захарастити фарватер, то судноводій судна чи з'єднання плавучого матеріалу повинен вжити всіх заходів для звільнення фарватеру в найкоротший термін.

1.18.2. Вимоги пункту 1.18.1 поширюються на судноводія судна, що ризикує затонути чи втратило маневреність.

1.19. Особливі розпорядження

Судноводії, а також особи, яким доручена охорона плавучих споруд, повинні виконувати особливі розпорядження, надані їм представниками Держфлотінспекції в інтересах безпеки чи належного порядку судноплавства.

1.20. Контроль

Судноводії, а також особи, яким доручена охорона плавучих споруд, повинні забезпечувати представникам Держфлотінспекції необхідні умови, що дозволяють їм упевнитися в дотриманні цих Правил та інших положень, і, зокрема, сприяти негайному їх підйому на борт.

1.21. Особливі перевезення

1.21.1. Особливими перевезеннями вважаються будь-які пересування судноплавним шляхом:

а) суден чи складів суден, що не відповідають вимогам пунктів 1.6 і 1.8 цих Правил;

б) плавучих споруд або з'єднань плавучого матеріалу, якщо тільки їх пересування не становить основної небезпеки чи не є перешкодою для судноплавства і загрозою для гідротехнічних споруд і мостів.

1.21.2. Особливі перевезення здійснюються з дозволу структурного підрозділу Держфлотінспекції, на території якого повинні виконуватися ці перевезення.

1.22. Спеціальні тимчасові приписи

Судноводії повинні дотримуватися будь-яких тимчасових приписів, які видані ДП "Укрводшлях" в особливих випадках для забезпечення безпеки чи належного порядку судноплавства і опубліковані з метою повідомлення.

1.23. Дозвіл на проведення спортивних заходів, водних свят

Проведення спортивних заходів, водних свят та інших заходів, що можуть завдати шкоди безпеці чи належному порядку навігації, здійснюється з дозволу структурного підрозділу Держфлотінспекції.

Розділ 2. Марки і шкали осадки, обмір суден

2.1. Розпізнавальні знаки суден, за винятком малих суден

2.1.1. Кожне судно, за винятком малих суден, повинне мати на корпусі чи на міцно прикріплених щитках чи табличках такі розпізнавальні знаки:

а) Назва чи емблема.

Назва судна наноситься на обох бортах судна. На моторних суднах вона повинна наноситися так, щоб була видна ззаду. Якщо в зчаленій групі складу суден, що штовхається, один або декілька написів із назвою моторного судна закриті, то ця назва повинна повторюватися на щитках, установлених таким чином, щоб вони добре проглядалися в тих напрямках, у яких вони закриті іншими суднами. Якщо судно не має назви чи емблеми, то на ньому наноситься або назва (чи звичайна скорочена назва) організації, якій воно належить, за якою у разі потреби іде номер, або реєстраційний номер.

б) Порт приписки або місце реєстрації.

Назва порту приписки або місце реєстрації судна наноситься у кормовій частині під назвою судна.

в) Номер за судовим реєстром.

Номер за судовим реєстром наноситься у носовій частині судна з обох бортів під його назвою.

2.1.2. Крім того, за винятком малих суден:

а) на кожному судні, призначеному для перевезення вантажів, слід позначити його вантажопідйомність у тоннах. Це позначення повинне наноситися на обидва борти судна на корпусі чи на міцно прикріплених щитках;

б) на кожному судні, призначеному для перевезення пасажирів, позначається максимально дозволена кількість пасажирів. Це позначення повинне розміщуватися на борту судна на видному місці.

2.1.3. Зазначені вище розпізнавальні знаки наносяться чіткими українськими літерами, які не можна стерти. Висота літер назви судна повинна бути не менше 20 см, а інших позначень - не менше 15 см. Ширина літер і товщина ліній повинні бути пропорційні висоті. Літери повинні бути світлими на темному фоні або темними на світлому фоні.

2.1.4. Як виняток до вимог пунктів 2.1.1 - 2.1.3 цих Правил, морські судна можуть зберігати свої розпізнавальні знаки.

2.2. Розпізнавальні знаки малих суден

2.2.1. Малі судна повинні мати реєстраційні знаки.

2.2.2. Реєстраційні знаки наносяться у носовій частині судна з обох бортів чіткими цифрами або українськими літерами висотою не менше 10 см, які не можна стерти.

2.2.3. Судна риболовні повинні мати встановлені для них знаки маркування.

2.2.4. На робочих шлюпках судна з зовнішнього борту повинна наноситись тільки назва судна і пасажиромісткість шлюпки, а на рятувальних, на шіпресті, з обох бортів на носовій частині треба наносити додатково до зазначеного напис про власника судна, головні розміри і дату випробування.

2.3. Обмір суден

Кожне судно внутрішнього плавання (за винятком малих суден), що призначене для перевезення вантажів, повинне бути обміряне.

2.4. Вантажні марки і шкали осадки

2.4.1. Судно повинно мати вантажні марки, які вказують площину максимальної осадки. Способи визначення максимальної осадки суден внутрішнього плавання і умови нанесення вантажних марок повинні відповідати Правилам Регістру судноплавства України.

Судна довжиною 10 м і менше вантажної марки можуть не мати.

2.4.2. Кожне судно, осадка якого може досягати 1 м, повинне мати шкали осадки.

2.5. Розпізнавальні знаки якорів

2.5.1. Якорі суден повинні нести розпізнавальні знаки, що не стираються.

Якщо якір використовується на іншому судні того ж самого власника, то первісний знак може бути збережений.

2.5.2. Вимоги пункту 2.5.1 цих Правил не застосовуються до якорів морських і малих суден.

Розділ 3. Візуальна сигналізація суден

3.1. Застосування і визначення

3.1.1. Для суден на ходу застосовуються пункти 3.8 - 3.19, 3.28, 3.34, 3.35, 3.37 і 3.38 цих Правил, а пункти 3.20 - 3.26 цих Правил - для суден, що перебувають на стоянці. Пункти 3.21, 3.23 і 3.26 цих Правил застосовуються до суден, з'єднань плавучих матеріалів чи плавучих споруд, якщо вони перебувають на міліні.

3.1.2. Удень, коли цього вимагають умови видимості, слід також використовувати нічну сигналізацію.

3.1.3. Склад суден, що штовхається, максимальні розміри якого не перевищують 110 x 12 м, слід розглядати як одиночне моторне судно відповідних розмірів.

3.1.4. Схематичні зображення сигналів, зазначених у цьому розділі, наведені в [додатку 2 до цих Правил](#).

3.2. Вогні, зазначені у цих Правилах, повинні випромінювати постійне і рівномірне світло, крім випадків, передбачених в пунктах 3.27 і 3.28.

3.3. Щити, прапори і вимпели

3.3.1. Зазначені в цих Правилах щити і прапори повинні бути прямокутними.

3.3.2. Колір щитів, прапорів і вимпелів не повинен бути ні побляклим, ні забрудненим.

3.3.3. Їх розміри повинні бути достатніми для того, щоб забезпечувати їх добру видимість. Ця умова вважається виконаною у разі, якщо:

а) довжина і ширина щитів і прапорів становлять відповідно не менше 1 м чи не менше 0,60 м для малих суден;

б) довжина вимпелів становить не менше 1 м і ширина основи - не менше 0,50 м.

3.4. Циліндри, кулі, конуси і подвійні конуси

3.4.1. Зазначені в цих Правилах циліндри, кулі, конуси і подвійні конуси можуть бути замінені пристроями, що на відстані створюють те саме зображення.

3.4.2. Їх колір не повинен бути ні побляклим, ні забрудненим.

3.4.3. Їх розміри повинні бути достатніми для того, щоб забезпечувати їх добру видимість; ця умова вважається виконаною у разі, якщо:

а) висота циліндрів становить не менше 0,80 м і діаметр - не менше 0,50 м;

б) діаметр куль становить не менше 0,60 м;

в) висота конусів становить не менше 0,60 м і діаметр основи - не менше 0,60 м;

г) висота подвійних конусів становить не менше 0,80 м і діаметр основи - не менше 0,50 м.

3.5. Заборонені вогні і сигнали

3.5.1. Забороняється користуватися вогнями чи сигналами, не зазначеними цими Правилами, чи користуватися зазначеними вогнями чи сигналами в умовах, не передбачених цими Правилами.

3.5.2. Однак для сполучення між суднами чи між суднами і берегом допускається використання інших вогнів чи сигналів за умови, що їх не можна прийняти за вогні чи сигнали, зазначені в цих Правилах.

3.6. Запасні вогні

Якщо зазначені в цих Правилах сигнальні вогні не діють, вони повинні бути негайно замінені запасними вогнями. Однак у тих випадках, коли зазначений вогонь повинен бути яскравим, запасний вогонь може бути ясним, а коли зазначений вогонь повинен бути ясним, запасний

вогонь може бути звичайним. Виправлення несправності вогнів, що мають визначену потужність, повинне бути зроблене в стислий термін.

3.7. Заборона використання освітлювальних пристроїв, прожекторів, щитів, прапорів

3.7.1. Забороняється використовувати освітлювальні пристрої чи прожектори, а також щити, прапори чи інші предмети, якщо вони можуть бути помилково прийняті за вогні чи сигнали, зазначені в цих Правилах, або якщо вони можуть погіршити видимість чи ускладнити розпізнавання цих вогнів чи сигналів.

3.7.2. Забороняється використовувати освітлювальні пристрої чи прожектори, якщо вони можуть викликати осліплення, що створює небезпеку чи перешкоди для судноплавства чи руху наземного транспорту.

3.8. Ходова сигналізація одиночних моторних суден

3.8.1. Одиночні моторні судна повинні нести:

Уночі:

а) топовий вогонь, розміщений у передній частині судна по його осі і встановлений на висоті не менше 5 м;

б) бортові вогні, розміщені на тій самій висоті та у тій самій площині, перпендикулярній до осі судна, і установлені на відстані не менше 1 м нижче топового вогню і не прямо перед ним, повинні заслонятися з внутрішнього боку судна таким чином, щоб зелений вогонь не був видимий з лівого борту, а червоний вогонь - із правого борту;

в) кормовий вогонь, розміщений у задній частині судна по його осі і на такій висоті, щоб він був добре видимим для судна, що йде позаду.

3.8.2. Одиночні моторні судна довжиною більше 50 м повинні нести другий топовий вогонь, розміщений ззаду по осі та, щонайменше, на 3 м вище переднього вогню, таким чином, щоб відстань між цими двома вогнями по горизонталі, принаймні, в три рази перевищувала відстань по вертикалі.

3.8.3. Уночі моторне судно, що тимчасово йде за допоміжним моторним судном, повинне зберігати вогні, зазначені у пунктах 3.8.1 і 3.8.2 цих Правил.

Якщо моторне судно йде вдень за одним чи декількома допоміжними моторними суднами, то це судно повинне нести жовту кулю, зазначену у пункті 3.9.3 цих Правил.

3.8.4. При проході під постійним чи зведеним розвідним мостом або через шлюзи судна можуть нести топові вогні, зазначені у пунктах 3.8.1 і 3.8.2 цих Правил, на меншій висоті, з метою безперешкодного здійснення проходу.

3.8.5. Вимоги цього пункту не застосовуються до малих суден та поромів.

3.9. Ходова сигналізація складів суден, що буксируються

3.9.1. Головне моторне судно складу суден, що буксирується, і допоміжне моторне судно, що йде перед іншим моторним судном, складом суден, що штовхається, чи зчалоною групою, повинні нести:

Уночі:

а) два топові вогні, розміщені один над одним на відстані близько 1 м у передній частині по осі судна, причому верхній вогонь установлюється на висоті не менше 5 м, а нижній вогонь, по можливості, - на висоті не менше 1 м над бортовими вогнями;

б) бортові вогні, що відповідають вимогам підпункту "б" пункту 3.8.1 цих Правил;

в) жовтий кормовий вогонь замість білого, розміщений по осі судна і на достатній висоті для того, щоб він був добре видимий із складу суден, що буксирується, який іде за судном, чи з моторного судна, складу суден, що штовхається, чи зчаленої групи, перед якою йде допоміжне судно.

Удень:

жовтий циліндр із двома смугами, чорною і білою, як у верхній, так і в нижній частині, причому білі смуги повинні бути нанесені по краю циліндра. Цей циліндр повинен бути розміщений вертикально в носовій частині судна на достатній висоті, щоб він був видимий звідусіль.

3.9.2. Якщо в голові складу суден йдуть декілька моторних суден або якщо перед моторним судном, складом суден, що штовхається, чи зчаленою групою йдуть поруч один із одним декілька допоміжних зчалених чи незчалених суден, то кожне з цих суден повинне нести:

Уночі:

а) замість топових вогнів, зазначених у підпункті "а" пункту 3.9.1 цих Правил, три топових вогні, причому верхній і нижній вогні повинні розміщуватись на тій самій висоті, що й вогні, зазначені у підпункті "а" пункту 3.9.1 цих Правил;

б) при спільному буксируванні, коли буксири зчалені бортами, - вогні, зазначені в підпунктах "а" - "в" пункту 3.9.1 цих Правил, за винятком внутрішніх бортових вогнів.

Удень:

циліндр, зазначений у пункті 3.9.1 цих Правил.

3.9.3. Судна складу, що буксирується та йде за одним чи декількома моторними суднами, зазначеними у пунктах 3.9.1 і 3.9.2 цих Правил, повинні нести:

Уночі:

видимий звідусіль ясний білий вогонь, розміщений на висоті не менше 5 м.

Удень:

жовту кулю, розміщену в належному місці і на такій висоті, щоб вона була видна звідусіль.

Однак:

а) якщо довжина складу суден перевищує 110 м, то він повинен нести два вогні, зазначені вище, перший з яких розміщується у передній, а другий - у задній частині складу суден;

б) якщо в складі суден є ряд (більше двох) зчалених суден, то ці вогні чи цю кулю повинні нести тільки два крайні зчалених судна.

Сигналізація всіх суден складу, що буксирується, повинна, по змозі, міститися на однаковій висоті над рівнем води.

3.9.4. Судно чи судна, розміщене в кінці складу суден, що буксирується, повинне нести, крім сигналізації, зазначеної у пункті 3.9.3 цих Правил:

Уночі:

кормовий вогонь, що відповідає вимогам підпункту "в" пункту 3.8.1 цих Правил.

Якщо в кінці складу суден міститься ряд (більше двох) зчалених суден, то лише два зовнішніх зчалених судна повинні нести ці вогні. Якщо в кінці складу суден йдуть малі судна, то ці судна не враховуються при застосуванні вимог цього пункту.

3.9.5. При проході під постійним чи зведеним розвідним мостом або через шлюзи судна складу, що буксирується, можуть нести сигналізацію, зазначену в підпункті "а" пункту 3.9.1 і пунктах 3.9.2 і 3.9.3 цих Правил, на меншій висоті з метою безперешкодного здійснення проходу.

3.9.6. Якщо судна, зазначені в пункті 3.9.3 цих Правил, є морськими суднами, що приходять безпосередньо з відкритого моря чи відправляються в море, то вони можуть:

Уночі:

замість білого вогню нести бортові вогні, зазначені в підпункті "б" пункту 3.8.1 цих Правил.

Удень:

нести жовту кулю.

3.9.7. Вимоги пункту 3.9 цих Правил не застосовуються до малих суден, що буксирують тільки малі судна, та у випадку буксирування малих суден.

3.9.8. При буксируванні під правим бортом немоторного судна судно, що буксирує, повинне нести вогні, як одиночне моторне судно на ходу згідно з пунктом 3.8 цих Правил. Немоторне судно довжиною менше 50 м повинне нести один білий вогонь, видимий звідусіль; довжиною 50 м і більше - по одному білому вогню, видимому звідусіль у носовій і кормовій частинах судна, або топовий і кормовий вогні відповідно.

3.10. Нічна ходова сигналізація складів суден, що штовхаються

3.10.1. Склади суден, що штовхаються, повинні нести:

Уночі:

3.10.1.1. Топові вогні:

а) три топових вогні у носовій частині судна, що містяться в голові складу суден, чи судна лівого борту, що міститься в голові складу суден. Ці вогні повинні розміщуватися у вигляді рівностороннього трикутника з горизонтальною основою в площині, перпендикулярній подовжній осі складу суден. Верхній вогонь повинен розміщуватися на висоті не менше 5 м.

Два нижніх вогні повинні розміщуватися на відстані близько 1,25 м один від одного і на відстані близько 1,10 м під верхнім вогнем;

б) топовий вогонь у носовій частині будь-якого іншого судна, загальна ширина якого видна ззаду. Цей вогонь повинен розміщуватися на 3 м нижче верхнього вогню, зазначеного в підпункті "а" пункту 3.10.1.1 цих Правил. Щогли, що несуть ці вогні, повинні розміщуватися по подовжній осі судна, на якому вони містяться.

3.10.1.2. Бортові вогні, що відповідають вимогам підпункту "б" пункту 3.8.1 цих Правил; ці вогні повинні розміщуватися в найширшій частині складу суден якнайближче до штовхача на відстані не ближче 1 м від бортів складу суден і на висоті не нижче 2 м.

3.10.1.3. Кормові вогні:

а) три кормових вогні на штовхачі, що відповідають вимогам підпункту "в" пункту 3.8.1 цих Правил і встановлені по лінії, перпендикулярній до подовжньої осі, на відстані близько 1,25 м один від одного і на висоті, достатній для того, щоб вони не могли затулятися одним із суден складу;

б) кормовий вогонь на кожному судні, загальна ширина якого видна ззаду. Однак, якщо крім штовхача є більше двох видних ззаду суден, то цей вогонь повинні нести тільки два судна, що містяться із зовнішнього боку складу суден.

3.10.2. Вимоги пункту 3.10.1 цих Правил застосовуються до складів суден, що штовхаються, коли вони йдуть уночі за одним чи декількома допоміжними моторними суднами; однак кормові вогні, зазначені в підпункті "а" пункту 3.10.1.3 цих Правил, повинні бути жовтими, а не білими.

Якщо склад суден, що штовхається, йде вдень за одним чи декількома допоміжними моторними суднами, то штовхач повинен нести жовту кулю, зазначену в пункті 3.9.3 цих Правил.

3.10.3. При проході під постійним чи зведеним розвідним мостом або через шлюзи топові вогні, зазначені в пункті 3.10.1.1 цих Правил, можуть міститися на меншій висоті, з метою безперешкодного здійснення проходу.

3.10.4. Склади суден, що штовхаються двома штовхачами, що йдуть у зчаленій групі, повинні нести вночі кормові вогні, зазначені в підпункті "а" пункту 3.10.1.3 цих Правил, на штовхачі з правого борту; інший штовхач повинен нести кормовий вогонь, зазначений у підпункті "б" пункту 3.10.1.3 цих Правил.

3.11. Ходова сигналізація зчалених груп

3.11.1. Зчалені групи повинні нести:

Уночі:

а) топовий вогонь на кожному судні, що відповідає вимогам підпункту "а" пункту 3.8.1 цих Правил; однак на немоторних суднах цей вогонь може бути замінений видимим звідусіль білим вогнем, що відповідає вимогам пункту 3.9.3 цих Правил, установленим у відповідному місці, але не вище топового вогню моторного судна чи суден;

б) бортові вогні, що відповідають вимогам підпункту "б" пункту 3.8.1 цих Правил; повинні розміщуватися із зовнішнього боку групи, на однаковій висоті і, щонайменше, на 1 м нижче найнижчого топового вогню;

в) кормовий вогонь на кожному судні, зазначений у підпункті "в" пункту 3.8.1 цих Правил.

3.11.2. Вимоги наведеного пункту 3.11.1 цих Правил застосовуються до зчалених груп, що йдуть уночі за одним чи декількома допоміжними моторними суднами.

Якщо зчалена група йде вдень за одним чи декількома допоміжними суднами, то кожне судно зчаленої групи повинне нести жовту кулю, зазначену в пункті 3.9.3 цих Правил.

3.11.3. При проході під постійним чи зведеним розвідним мостом або через шлюзи вогні, зазначені в підпункті "а" пункту 3.11.1 цих Правил, можуть перебувати на меншій висоті, з метою безперешкодного здійснення проходу.

3.11.4. Вимоги цього пункту не застосовуються до малих суден, що ведуть тільки зчалені малі судна, до зчалених малих суден на ходу.

3.12. Ходова сигналізація вітрильних суден

3.12.1. Вітрильні судна повинні нести:

Уночі:

а) бортові вогні, зазначені в підпункті "б" пункту 3.8.1 цих Правил; однак ці вогні можуть бути не ясними, а звичайними вогнями;

б) кормовий вогонь, зазначений у підпункті "в" пункту 3.8.1 цих Правил.

3.12.2. Крім вогнів, зазначених у пункті 3.12.1 цих Правил, вітрильне судно може нести:

Уночі:

два розміщених один над одним звичайних чи ясних вогні, видимі з відстані, причому верхній вогонь повинен бути червоним, а нижній - зеленим; ці вогні повинні бути розміщені в належному місці на вершині чи у верхній частині щогли на відстані не ближче 1 м один від одного.

3.12.3. Судно, що йде під вітрилом і одночасно використовує свою силову установку, повинне нести:

Удень:

чорний конус вершиною вниз.

Цей конус повинен бути розміщений якнайвище і в такому місці, де він найкраще видний.

3.12.4. Вимоги пунктів 3.12.1 і 3.12.2 цих Правил не застосовуються до малих суден. Вимоги пункту 3.12.2 цих Правил не застосовуються до суден, зазначених у пункті 3.35 цих Правил.

3.13. Ходова сигналізація малих суден

3.13.1. Одиночні малі моторні судна повинні нести:

Уночі:

3.13.1.1. Топовий вогонь; цей вогонь повинен розміщуватися по осі судна щонайменше на 1 м вище бортових вогнів, він повинен бути ясним, а не яскравим.

3.13.1.2. Бортові вогні; ці вогні можуть бути звичайними, а не ясними і повинні бути розміщені:

а) або як це зазначено в підпункті "б" пункту 3.8.1 цих Правил;

б) або поруч чи в одному ліхтарі по осі судна на носу, чи поблизу від нього.

3.13.1.3. Кормовий вогонь, що відповідає вимогам підпункту "в" пункту 3.8.1 цих Правил. Цей вогонь можна вилучити, однак у цьому випадку топовий вогонь, зазначений в пункті 3.13.1.1 цих Правил, повинен бути замінений ясним білим вогнем, видимим звідусіль.

3.13.2. Одиночні малі моторні судна довжиною менше 7 м можуть замість вогнів, зазначених у пункті 3.13.1 цих Правил, нести звичайний білий вогонь, встановлений у відповідному місці, на висоті, на якій він видимий звідусіль.

3.13.3. Якщо мале судно, що буксирує, чи веде тільки зчалені малі судна, то вночі воно повинне нести вогні, зазначені в пункті 3.13.1 цих Правил.

3.13.4. Зчалені малі судна, що є на ходу або що буксуються, повинні нести вночі звичайний білий вогонь, видимий звідусіль. Цей пункт не застосовується до судових шлюпок.

3.13.5. Малі вітрильні судна повинні нести:

Уночі:

або бортові вогні та кормовий вогонь, причому бортові вогні повинні бути розміщені поруч чи в одному ліхтарі по осі судна на носу чи поблизу від нього, а кормовий вогонь повинен бути розміщений у задній частині судна; однак ці вогні можуть бути звичайними вогнями;

або бортові вогні та кормовий вогонь, об'єднані в тому самому ліхтарі, розміщеному у відповідному місці на вершині чи у верхній частині щогли; цей вогонь може бути звичайним вогнем;

або, коли довжина судна становить менше 7 м, звичайний білий вогонь, видимий звідусіль. При наближенні інших суден ці судна повинні, крім того, показувати другий звичайний білий вогонь.

3.13.6. Одиночні малі судна, що не є ні моторними, ні вітрильними, повинні нести:

Уночі:

звичайний білий вогонь, видимий звідусіль.

Однак судові шлюпки за тих самих умов повинні показувати цей вогонь лише при наближенні інших суден.

3.13.7. При проході під постійним чи зведеним розвідним мостом або через шлюзи топові вогні, зазначені в цьому пункті, можуть перебувати на меншій висоті з метою безперешкодного здійснення проходу.

3.14. Додаткова нічна сигналізація суден, що здійснюють окремі перевезення небезпечних вантажів

3.14.1. Судна, що здійснюють перевезення легкозаймистих речовин, повинні нести, крім сигналізації, що зазначена в цих Правилах:

Уночі:

синій вогонь.

Удень:

синій конус вершиною вниз.

Ці сигнальні знаки повинні бути розміщені у відповідному місці і на такій висоті, щоб вони були видні звідусіль. Синій конус може бути замінений синім конусом у носовій частині і синім конусом у кормовій частині судна, розміщеними на висоті не нижче 3 м над площиною вантажних марок.

3.14.2. Судна, що здійснюють перевезення токсичних речовин, які небезпечно впливають на стан здоров'я, повинні нести, крім сигналізації, що зазначена в цих Правилах:

Уночі:

два синіх вогні.

Удень:

два синіх конуси вершиною вниз.

Ці сигнальні знаки повинні бути розміщені на відстані близько 1 м один над одним у відповідному місці і на такій висоті, щоб вони були видні звідусіль. Два синіх конуси можуть бути замінені двома синіми конусами в носовій частині і двома синіми конусами в кормовій частині судна, розміщеними на висоті не менше 3 м над площиною вантажних марок.

3.14.3. Судна, що здійснюють перевезення вибухонебезпечних речовин, повинні нести, крім сигналізації, що зазначена в цих Правилах:

Уночі:

три синіх вогні.

Удень:

три синіх конуси вершиною вниз.

Ці сигнальні знаки повинні бути розміщені на відстані близько 1 м один над одним у відповідному місці і на такій висоті, щоб вони були видні звідусіль.

3.14.4. Якщо склад суден, що штовхається, чи зчалена група складається з одного чи декількох суден, зазначених у пунктах 3.14.1 - 3.14.3 цих Правил, то судно, що забезпечує їх рух, повинне нести сигналізацію, зазначену в пунктах 3.14.1, 3.14.2 чи 3.14.3 цих Правил.

3.14.5. Склади суден, що штовхаються, рух яких забезпечується двома штовхачами, розміщеними лагом, повинні нести сигналізацію, зазначену в пункті 3.14.4 цих Правил, на штовхачі, що містяться з правого борту.

3.14.6. Судна,клади суден, що штовхаються, чи зчалені групи, що перевозять декілька видів небезпечних речовин, зазначених у пунктах 3.14.1, 3.14.2 і 3.14.3 цих Правил, повинні нести сигналізацію, що відповідає найнебезпечнішій речовині.

3.14.7. Судна, що не зобов'язані нести сигнальні знаки, зазначені в пунктах 3.14.1, 3.14.2 чи 3.14.3 цих Правил, але які мають свідоцтво про допущення до перевезення небезпечних вантажів, можуть при підході до шлюзів нести сигналізацію, зазначену в пункті 3.14.1 цих Правил, у випадку спільного шлюзування з яким-небудь судном, зобов'язаним нести сигналізацію, зазначену в пункті 3.14.1 цих Правил.

3.14.8. Світлосила синіх вогнів, зазначених у пунктах 3.14.1 - 3.14.3 цих Правил, повинна бути не менше світлосили звичайних синіх вогнів.

3.15. Судна, на яких дозволяється перевозити більше 12 пасажирів і в яких максимальна довжина корпусу становить менше 20 м, повинні нести:

Удень:

жовтий подвійний конус, розміщений у відповідному місці і на такій висоті, щоб він був видимий звідусіль.

3.16. Нічна ходова сигналізація поромів

3.16.1. Пороми, що не пересуваються самостійно, повинні нести:

Уночі:

ясний білий вогонь, видимий звідусіль і розміщений на висоті не менше 5 м; однак ця висота може бути зменшена, якщо довжина порома не перевищує 15 м.

Удень:

зелену кулю, розміщену на висоті не нижче 5 м.

3.16.2. Шлюпка чи головний поплавок порома з подовжнім тросом повинні нести вночі ясний білий вогонь, видимий звідусіль і розміщений на відстані не нижче 3 м над рівнем води.

3.16.3. Пороми, що пересуваються самостійно, повинні нести:

Уночі:

а) ясний білий вогонь, видимий звідусіль, як це зазначено в пункті 3.16.1 цих Правил;

б) бортові вогні і кормовий вогонь, як це зазначено в підпунктах "б" і "в" пункту 3.8.1 цих Правил.

Удень:

зелену кулю, як це зазначено в пункті 3.16.1 цих Правил.

3.17. Додаткова сигналізація суден, що користуються переважним правом проходу

Судна, яким ДП "Укрводшлях" надане переважне право проходу у тих місцях, де він регулює відповідний порядок проходу, повинні нести, крім сигналізації, що зазначена в цих Правилах:

Удень:

червоний вимпел, що піднімається в носовій частині судна на висоту, достатню для того, щоб він був добре видимий.

3.18. Додаткова сигналізація суден, що втратили маневреність

3.18.1. Будь-яке судно, що втратило маневреність, крім сигналізації, що зазначена в цих Правилах, має показувати:

Уночі:

або червоний хитний вогонь; на малих суднах цей вогонь замість червоного може бути білим;

або два червоних вогні, розміщені один над одним на відстані близько 1 м, видні звідусіль і розміщені у відповідному місці на достатній висоті.

Удень:

або хитний червоний прапор;

або дві чорних кулі, розміщені одна над одною на відстані близько 1 м, у відповідному місці і на такій висоті, щоб вони були видні звідусіль.

3.18.2. Крім того, у разі потреби, таке судно повинне подавати встановлений звуковий сигнал.

3.19. Ходова сигналізація з'єднань плавучого матеріалу і плавучих споруд

З'єднання плавучого матеріалу і плавучі споруди повинні нести:

Уночі:

білі вогні, видимі звідусіль, у кількості, достатній для окреслення їх контуру, але не менше ніж через 50 м по довжині об'єкта.

3.20. Стоянкова сигналізація суден

3.20.1. Судно, безпосередньо чи іншим чином пришвартоване до берега, повинне нести:

Уночі:

звичайний білий вогонь, видимий звідусіль і розміщений з боку фарватеру на висоті не нижче 3 м.

Цей вогонь може бути замінений звичайним білим вогнем у носовій частині і звичайним білим вогнем у кормовій частині судна, видними звідусіль і розміщеними з боку фарватеру на тій же висоті.

3.20.2. Судно, що стоїть на відкритому місці (без безпосереднього чи іншого доступу до берега), повинне нести:

Уночі:

два звичайних білих вогні, видні звідусіль і розміщені у відповідних місцях: один - у носовій частині на висоті не нижче 4 м, а другий - у кормовій частині на висоті не нижче 2 м і, щонайменше, на 2 м нижче першого.

Удень:

чорну кулю, розміщену у відповідному місці в передній частині судна і на такій висоті, щоб вона була видною звідусіль.

3.20.3. Склад суден, що штовхається та стоїть на відкритому місці (без безпосереднього чи іншого доступу до берега), повинен нести:

Уночі:

на кожному судні складу у відповідному місці на висоті не нижче 4 м звичайний білий вогонь, видимий звідусіль. Загальне число вогнів сигналізації барж може бути обмежене чотирма за умови, що контури складу суден ясно позначені.

Удень:

чорну кулю на штовхачі (чи на кожному штовхачі) і на судні в головній частині складу суден чи на зовнішніх суднах головної частини складу суден.

3.20.4. Мале судно на стоянці, за винятком судових шлюпок, може нести замість вогнів, зазначених у пунктах 3.20.1 і 3.20.2 цих Правил, для використання вночі звичайний білий вогонь, розміщений у відповідному місці і на такій висоті, щоб він був видимий звідусіль.

3.20.5. Сигналізація, що зазначена в цьому пункті, не є обов'язковою:

а) коли судно перебуває на стоянці на водному шляху, плавання яким тимчасово неможливе чи заборонене;

б) коли судно перебуває на стоянці біля берега і достатньо освітлене з берега;

в) коли судно перебуває на стоянці за межами фарватеру в явно безпечному положенні.

3.20.6. Пункти 3.20.1 - 3.20.5 цих Правил не застосовуються до суден, зазначених у пунктах 3.22, 3.25, 3.34.2 і 3.35 цих Правил.

3.21. Судна, які здійснюють перевезення небезпечних вантажів, на стоянці застосовують сигналізацію, зазначену у пункті 3.14 цих Правил.

3.22. Сигналізація поромів, що стоять біля пристані

3.22.1. Уночі пороми, що не пересуваються самостійно та стоять біля пристані, повинні нести вогонь, зазначений в пункті 3.16.1 цих Правил. Крім того, шлюпка чи головний поплавок порома з подовжнім тросом повинні нести вогонь, зазначений у пункті 3.16.2 цих Правил.

3.22.2. Уночі пороми, що самостійно пересуваються, виконують роботи та стоять біля пристані, повинні нести вогонь, зазначений в пункті 3.16.1 цих Правил. При короткій стоянці вони можуть нести також вогні, зазначені в підпунктах "б" і "в" пункту 3.8.1 цих Правил.

3.23. З'єднання плавучого матеріалу і плавучі споруди на стоянці повинні нести:

Уночі:

звичайні білі вогні, видні звідусіль, у кількості, достатній для окреслення їх контуру з боку фарватеру.

3.24. Сигналізація сіток суден, що перебувають на стоянці

Якщо судна мають сітки, поставлені на фарватері чи в безпосередній близькості від нього, то ці сітки повинні позначатися:

Уночі:

звичайними білими вогнями, видними звідусіль, у кількості, достатній для зазначення їх місцезнаходження.

Удень:

жовтими поплавками чи жовтими прапорами в кількості, достатній для зазначення їх місцезнаходження.

3.25. Сигналізація плавучих засобів, що виконують роботи, і суден, що сіли на мілину чи затонули

3.25.1. Плавучі засоби, що виконують роботи, і судна, що стоять і зайняті проміром глибин, повинні нести:

а) з боку чи боків, з яких фарватер вільний:

Уночі:

два звичайних зелених вогні чи два ясних зелених вогні.

Удень:

два зелених подвійних конуси, що розміщуються на відстані близько 1 м один над одним;

б) з боку, із якого фарватер не вільний:

Уночі:

звичайний червоний вогонь чи ясний червоний вогонь, що розміщується на такій самій висоті, що й найвище розміщений один із двох зелених вогнів, зазначених у підпункті "а" пункту 3.25.1 цих Правил, і такої самої світлосили.

Удень:

червону кулю, що розміщується на тій самій висоті, що й найвище розміщений один із двох зелених подвійних конусів, зазначених у підпункті "а" пункту 3.25.1 цих Правил;

або у випадку, коли ці судна повинні бути захищені від хвилювання -

в) з боку чи боків, з яких фарватер вільний:

Уночі:

звичайний червоний вогонь і звичайний білий вогонь чи ясний червоний вогонь і ясний білий вогонь, що розміщуються на відстані близько 1 м один над одним, причому червоний вогонь міститься зверху.

Удень:

прапор, верхня половина якого червоного, а нижня - білого кольору, чи два розміщених один над одним прапори, з яких верхній - червоний, а нижній - білий;

г) з боку, з якого фарватер не вільний:

Уночі:

червоний вогонь, що розміщується на такій самій висоті, що й червоний вогонь, зазначений у підпункті "в" пункту 3.25.1 цих Правил, і такої самої світлосили.

Удень:

червоний прапор, що розміщується на тій самій висоті, що й червоно-білий чи червоний прапор, що розміщується з іншого боку.

3.25.2. Сигналізація, зазначена в пункті 3.25.1 цих Правил, повинна розміщуватися на такій висоті, щоб її можна було бачити звідусіль.

Прапори можуть бути замінені щитами того самого кольору.

3.25.3. Судна, що сіли на мілину чи затонули, повинні нести сигналізацію, зазначену в підпунктах "в" і "г" пункту 3.25.1 цих Правил. Якщо положення затонулого судна перешкоджає розміщенню сигнальних знаків на самому судні, вони повинні розміщуватися на човнах, буях чи інших відповідних засобах.

3.26. Сигналізація якорів, що можуть становити небезпеку для судноплавства

3.26.1. Якщо у випадках, зазначених у пунктах 3.20 і 3.23 цих Правил, уночі якорі суден, з'єднань плавучого матеріалу і плавучих споруд віддані таким чином, що вони, їх троси чи ланцюги можуть становити небезпеку для судноплавства, то стоянковий вогонь, найближче розміщений до цих якорів, повинен бути замінений двома звичайними білими вогнями, що видні звідусіль і розміщені один над одним на відстані приблизно 1 м.

3.26.2. Судна, з'єднання плавучого матеріалу і плавучі споруди повинні позначати кожний зі своїх якорів, що можуть становити небезпеку для судноплавства:

Уночі:

поплавком із радіолокаційним відбивачем, що несе звичайний білий вогонь, видимий звідусіль.

Удень:

жовтим поплавком із радіолокаційним відбивачем.

3.27. Додаткова сигналізація суден органів судноплавного нагляду

Судна органів контролю, не порушуючи вимог цих Правил стосовно сигналізації, можуть нести:

Уночі та вдень:

звичайний проблісковий синій вогонь, видимий звідусіль.

3.28. Додаткова ходова сигналізація суден, що виконують роботи на водному шляху

Судна на ходу, що виконують роботи на водному шляху чи зайняті проміром глибин, не порушуючи вимог цих Правил стосовно сигналізації, можуть нести:

Уночі та вдень:

ясний чи звичайний проблісковий жовтий вогонь, видимий звідусіль.

3.29. Додаткова сигналізація для запобігання від хитавиці

3.29.1. Судна, з'єднання плавучого матеріалу і плавучі споруди на ходу чи на стоянці (за винятком тих, які зазначені у пункті 3.25 цих Правил), яким необхідно захиститися від хитавиці, спричиненої проходженням інших суден чи з'єднань плавучого матеріалу, не порушуючи вимог цих Правил стосовно сигналізації, можуть нести:

Уночі:

звичайний червоний вогонь і звичайний білий вогонь чи ясний червоний вогонь і ясний білий вогонь, розміщені на відстані близько 1 м один над одним, причому червоний вогонь установлюється над білим у такому місці, щоб ці вогні були чітко видні і не могли бути прийняті за інші вогні.

Удень:

прапор, верхня половина якого червоного, а нижня - білого кольору, встановлений у відповідному місці і на такій висоті, щоб він був видимий звідусіль. Цей прапор може бути замінений двома розміщеними один над одним прапорами, верхній з яких - червоного, а нижній - білого кольору. Ці прапори можуть бути замінені щитами того самого кольору.

3.29.2. Крім вимог пункту 3.25 цих Правил, сигналізацію, зазначену в пункті 3.29.1 цих Правил, можуть використовувати тільки судна, з'єднання плавучого матеріалу і плавучі

споруди, що одержали серйозне пошкодження чи беруть участь у рятувальних роботах, а також судна, що втратили маневреність.

3.30. Сигнали біди

3.30.1. Коли судно зазнало лиха і потребує допомоги, воно може показувати:

- а) прапор чи будь-який інший відповідний предмет, що обертається кругоподібно;
- б) прапор з кулею, що міститься над ним чи під ним, або аналогічним предметом;
- в) вогонь, що обертається кругоподібно;
- г) ракети чи бомби, що викидають із короткими інтервалами зірки червоного кольору;
- г) світловий сигнал, що складається зі сполучення знаків "... -..." (SOS) за азбукою Морзе;
- д) полум'я, що утворюється при спалюванні гудрону, мастил;
- е) ракети, що спускаються на парашуті, чи ручні ліхтарі, що випромінюють червоне світло;
- є) повільні рухи, що повторюються, витягнутими руками зверху вниз з кожного боку.

3.30.2. Ці сигнали замінюють чи доповнюють звукові сигнали, зазначені в пункті 4.1.4 цих Правил.

3.31. Сигналізація, що вказує на заборону доступу на борт

3.31.1. Якщо встановлені приписи забороняють доступ на борт осіб, які не належать до службового персоналу, то ця заборона повинна бути позначена:

білими облямованими червоною смугою щитками круглої форми з червоною діагоналлю і чорним зображенням фігури пішохода.

У разі необхідності ці щитки повинні розміщуватися на борту чи на сходнях. Як виняток до вимог підпункту "а" пункту 3.3.3 цих Правил, діаметр щитів повинен становити близько 0,60 м.

3.31.2. У разі необхідності ці щитки повинні освітлюватися таким чином, щоб вони були ясно видні вночі.

3.32. Сигналізація, що вказує на заборону палити

3.32.1. Якщо встановленими приписами забороняється палити на борту, то ця заборона повинна бути позначена:

білими облямованими червоною смугою щитками круглої форми з червоною діагональною смугою і зображенням сигарети, що димить.

У разі необхідності ці щитки повинні розміщуватися на борту чи на сходнях.

Як виняток до вимог підпункту "а" пункту 3.3.3 цих Правил, діаметр щитів повинен становити близько 0,60 м.

3.32.2. У разі необхідності ці щитки повинні освітлюватися таким чином, щоб вони були ясно видні вночі.

3.33. Заборона стоянки вздовж борту судна

3.33.1. Якщо забороняється стоянка вздовж борту поблизу якого-небудь судна (наприклад, через причини, пов'язані з характером його вантажу), то це судно повинне нести на палубі по подовжній осі судна:

білий квадратний щит із трикутником унизу.

Цей квадратний щит з обох боків повинен бути білим і мати червону облямівку і червону діагональ, що йде з верхнього лівого кута в нижній правий кут, а також літеру "P" чорного кольору в центрі.

Обидві сторони трикутника повинні бути білими, і на них повинна бути позначена чорними цифрами відстань у метрах, на якій забороняється стоянка.

3.33.2. Уночі ці щити повинні освітлюватися таким чином, щоб вони були ясно видні по обидва боки судна.

3.33.3. Пункт 3.33 не застосовується до суден, зазначених у пункті 3.21 цих Правил.

3.34. Додаткова сигналізація суден, обмежених у можливості маневрувати

3.34.1. Судно при виконанні підводних чи інших робіт, зокрема днопоглиблювальних робіт, прокладці кабелів чи постановці буїв, обмежене у можливості звільняти дорогу та положення якого може перешкоджати судноплавству, повинне, крім сигналізації, що зазначена в цих Правилах, нести:

Уночі:

три ясних чи звичайних вогні, з яких верхній і нижній - червоні, а середній - білий і які розміщені один над одним на відстані не менше 1 м на висоті, на якій вони видні звідусіль.

Удень:

чорну кулю, подвійний чорний конус і чорну кулю, причому подвійний чорний конус посередині, розміщені на відстані не менше 1 м один над одним на висоті, на якій вони видні звідусіль.

3.34.2. Якщо судна, зазначені у пункті 3.34.1 цих Правил, виконують роботи, через які створюються перешкоди для судноплавства, то, крім сигналізації, зазначеної в пункті 3.34.1, повинні нести:

3.34.2.1 Уночі:

а) два ясних чи звичайних червоних вогні, розміщені один над одним на відстані не менше 1 м на тому боці чи боках, з яких є перешкода, таким чином, щоб вони були видні звідусіль;

б) два ясних чи звичайних зелених вогні, розміщені один над одним на відстані не менше 1 м на тому боці чи боках, звідки прохід вільний, таким чином, щоб вони були видні звідусіль.

3.34.2.2 Удень:

а) дві чорні кулі, що розміщені одна над одною на відстані не менше 1 м на тому боці чи боках, з яких є перешкода;

б) два подвійних чорних конуси, розміщені один над одним на відстані не менше 1 м на тому боці чи сторонах, звідки прохід вільний.

Вогні, кулі і подвійні конуси, зазначені в цьому пункті, повинні розміщуватися на відстані не менше 2 м і в жодному разі не вище нижнього вогню чи нижньої кулі, зазначених у пункті 3.34.1 цих Правил.

3.34.3. Вимоги цього пункту не застосовуються до плавучих засобів, що виконують роботи і перебувають в нерухомому стані.

3.35. Додаткова сигналізація суден, зайнятих рибним ловом

3.35.1. Судно, що зайняте протягуванням тралової сітки чи іншого знаряддя лову у воді (трала), повинне, крім сигналізації, що зазначена в цих Правилах, нести:

Уночі:

два ясних чи звичайних вогні: зверху - зелений, знизу - білий, розміщені один над одним на відстані не менше 1 м, на висоті, на якій вони видні звідусіль, і попереду топового вогню, причому верхній вогонь міститься нижче топового вогню, а нижній - вище бортових вогнів, і на висоті, що перевищує щонайменше в два рази зазначену вище відстань по вертикалі; однак судна довжиною менше 50 м у цьому випадку можуть не нести топовий вогонь.

Удень:

два з'єднаних своїми вершинами чорних конуси, розміщені один над одним, на висоті, на якій вони видні звідусіль.

3.35.2. Судно, зайняте рибним ловом, за винятком суден, зазначених у пункті 3.35.1 цих Правил, повинне нести сигналізацію, зазначену в цьому пункті, крім топового вогню, а замість зеленого вогню:

Уночі:

ясний чи звичайний червоний вогонь таким чином, щоб він був видимий звідусіль і, крім того, щоб знаряддя лову було випущене на відстань понад 150 м по горизонталі по прямій від судна:

Уночі:

ясний чи звичайний білий вогонь, розміщений на відстані по горизонталі не менше 2 м і не більше 6 м від двох зазначених у цьому пункті червоного і білого вогнів на висоті, що не перевищує висоту зазначеного в цьому пункті білого вогню, і не нижче бортових вогнів.

Удень:

чорний конус вершиною вгору.

3.35.3. Судна риболовні, зайняті промислом риби або інших водних живих ресурсів, у світлий час доби можуть замість зазначених знаків у пунктах 3.35.1 та 3.35.2 цих Правил піднімати на видному місці кошик.

3.36. Додаткова сигналізація суден, що використовуються для проведення водолазних робіт

3.36.1. Будь-яке судно, що використовується для проведення водолазних робіт, повинне, крім сигналізації, що зазначена в цих Правилах, нести:

жорсткий макет прапора "А" висотою не менше 1 м, розміщеного у належному місці на висоті, на якій він видимий удень і вночі звідусіль.

3.36.2. У разі необхідності замість сигналізації, зазначеної в пункті 3.36.1 цих Правил, воно може нести сигналізацію, зазначену в пункті 3.34.1 цих Правил.

3.37. Додаткова сигналізація суден, зайнятих мінним траленням

Судно, що виконує операції з мінного тралення, повинне, крім сигналізації, зазначеної в цих Правилах, нести:

Уночі:

три ясних чи звичайних зелених вогні, видимі звідусіль і розміщені у вигляді трикутника з горизонтальною основою в площині, перпендикулярній осі судна, причому верхній вогонь повинен бути розміщений на вершині фок-щогли чи поблизу від неї, а інші вогні - на кожному кінці фок-реї.

Удень:

три чорних кулі, розміщені одна над одною відповідно до вимог для вогнів.

3.38. Додаткова сигналізація суден лоцманської служби

Судно лоцманської служби, крім сигналізації, зазначеної в цих Правилах, повинне нести:

замість вогню, зазначеного в підпункті "а" пункту 3.8.1 цих Правил, два розміщених один над одним ясних чи звичайних вогні, що видні звідусіль, причому верхній вогонь повинен бути білим, а нижній - червоним, і розміщені на вершині чи поруч з вершиною щогли.

Розділ 4. Звукова сигналізація суден - радіотелефонний зв'язок

4.1. Подача звукових сигналів

4.1.1. У тих випадках, коли положеннями цих Правил передбачені звукові сигнали, інші, ніж удари дзвона, ці звукові сигнали повинні подаватися:

а) на борту моторних суден, за винятком деяких малих суден, якщо вони не є суднами, оснащеними радіолокаційним устаткуванням, - за допомогою механічно діючих звукових сигнальних приладів, установлених на достатній висоті, щоб звукові сигнали могли вільно поширюватися вперед, а також, по можливості, назад; сигнальні прилади повинні відповідати вимогам [додатка 3 до цих Правил](#);

б) на борту немоторних суден і на борту малих моторних суден, машинне устаткування яких не має приладу для подачі сигналів, - за допомогою труби чи відповідного ріжка; ці сигнали повинні відповідати вимогам [додатка 3 до цих Правил](#).

4.1.2. Звукові сигнали моторних суден повинні супроводжуватися світловими синхронізованими з ними сигналами; ці світлові сигнали повинні бути жовтими, ясними і

видними звідусіль. Цей припис не поширюється на малі судна, на сигнали, зазначені у підпункті "а" пункту 6.30.4 цих Правил, що подаються суднами, що йдуть вниз за течією, за допомогою радіолокаційної установки, і на удари чи дзвін.

4.1.3. У складі суден на ходу зазначені звукові сигнали повинні подаватися тільки судном, на борту якого перебуває судноводій складу суден.

4.1.4. Коли судно, що зазнало лиха, хоче просити про допомогу, воно може подавати сигнали за допомогою повторних ударів у дзвін чи тривалих звуків. Ці сигнали замінюють чи доповнюють візуальні сигнали, зазначені у пункті 3.30 цих Правил.

4.1.5. Для забезпечення чутності звукових сигналів зважений рівень акустичного тиску в стерновій рубці в тому місці, де міститься голова стернового, не повинен перевищувати 70 дБ (А), якщо судно здійснює плавання в нормальних експлуатаційних умовах.

4.1.6. Дзвін має бути тривалістю приблизно 4 секунди. Він може бути замінений серією ударів металу об метал тієї ж тривалості.

4.2. Використання звукових сигналів

4.2.1. Не порушуючи інших вимог цих Правил, кожне судно, за винятком малих суден, зазначених у пункті 4.2.2 цих Правил, повинне в разі потреби подавати сигнали, наведені в [додатку 3 до цих Правил](#).

4.2.2. Малі одиночні судна чи судна, що буксирують чи ведуть у зчленні тільки малі судна, можуть у разі потреби подавати загальні сигнали, наведені в [додатку 3 до цих Правил](#).

4.3. Заборонені звукові сигнали

4.3.1. Забороняється користуватися іншими звуковими сигналами, ніж ті, які зазначені в цих Правилах, чи користуватися зазначеними сигналами в інших умовах, ніж ті, які зазначені чи допустимі в цих Правилах.

4.3.2. Однак для сполучення між суднами чи між судном і берегом користування іншими звуковими сигналами допускається за умови, що їх не можна прийняти за сигнали, зазначені в цих Правилах.

4.3.3. Забороняється подача звукових сигналів у межах великих міст, за винятком сигналів "Безпосередня небезпека зіткнення і лиха".

4.4. Радіотелефонний зв'язок

4.4.1. Усі установки радіотелефонного зв'язку, що є на борту судна чи плавучої установки, повинні відповідати вимогам нормативно-технічних документів і експлуатуватися відповідно до цих вимог.

4.4.2. Моторні судна, крім малих суден, пороми і плавучі засоби можуть перебувати в плаванні тільки в тому разі, якщо вони обладнані двома радіотелефонними установками, що перебувають у справному робочому стані. На ходу радіотелефонні установки для каналів радіообміну між суднами і передачі навігаційної інформації повинні постійно перебувати в режимі готовності до передачі і приймання інформації. Канали, виділені для передачі навігаційної інформації, можуть виключатися тільки на короткий проміжок часу для передачі чи приймання інформації з інших каналів.

4.4.3. Пороми та моторні плавучі засоби можуть перебувати в плаванні тільки в тому разі, якщо вони обладнані радіотелефонною установкою, що перебуває в справному робочому стані. На ходу радіотелефонна установка для каналу радіообміну між суднами повинна постійно перебувати в режимі готовності до передачі і приймання інформації. Цей канал може виключатися тільки на короткий проміжок часу для передачі чи приймання інформації з інших каналів. Положення, що містяться в першій і другій пропозиціях цього підпункту, застосовуються також під час експлуатації.

4.4.4. Кожне судно, обладнане радіотелефонною установкою, повинне до проходження сліпих ділянок, вузьких проходів чи прольотів мостів повідомити по каналу, виділеному для радіообміну між суднами, про свою присутність.

Розділ 5. Сигналізація і навігаційне устаткування водного шляху

5.1. Сигналізація

У [додатку 4 до цих Правил](#) визначені заборонні, розпорядчі і вказівні знаки та надані їх значення.

5.2. Навігаційне устаткування водного шляху

У [додатку 5 до цих Правил](#) визначені сигнальні знаки і вогні, що встановлюються для позначення положення суднового ходу на водному шляху та впорядкування руху суден.

Розділ 6. Правила судноплавства

6.1. Визначення судноплавних шляхів*

6.1.1. Судноплавними шляхами категорії 1 є такі:

Судноплавні шляхи	Напрямок "вверх"
Річка Дніпро	м. Херсон - м. Н. Каховка с. Дніпровське - смт Любеч
Річка Прип'ять	гирло р. Прип'ять - с. Усів
Річка Десна	гирло р. Десна - м. Новгород-Сіверський
Річка Південний Буг	м. Миколаїв - с. Олександрівка
Річка Інгулець	гирло р. Інгулець - с. Дар'івка
Річка Самара	гирло р. Самара - м. Новомосковськ
Річка Дністер	м. Могилів-Подільський - смт Новодністровськ с. Маринопіль - м. Галич м. Хотин - с. Делева гирло р. Дністер - с. Маяки
Річка Орель	гирло р. Орель - Орельський ліс
Річка Сула	с. Липове - с. Тарасівка
Річка Ворскла	с. Світлогірське - м. Кобеляки

Річка Стир	кордон з Білоруссю - м. Луцьк
Річка Горинь	кордон з Білоруссю - с. Злазне
Річка Дунай	гирло р. Дунай - м. Рені

6.1.2 Водними шляхами категорії 2 вважаються такі шляхи:

Судноплавні шляхи	Напрямок "вверх"
Річка Дніпро	гребля Каховської ГЕС - с. Дніпровське
Річка Південний Буг (Ладизинське водосховище)	м. Ладизин - с. Маньківка
Дністровський лиман	м. Білгород-Дністровський - гирло р. Дністер сmt Затока - м. Білгород-Дністровський
Дніпровський лиман	с. Геройське - с. Рибальче

* Категорія 1 включає річки, а категорія 2 - лимани та водосховища.

6.1.3. Напрямок "вверх" на судноплавному шляху вважається напрямком до витоку річки.

6.1.4. Терміни, що наведені у цьому розділі, мають таке значення:

- а) зустрічне плавання - рух двох суден у протилежних чи майже протилежних напрямках;
- б) обгін - наближення судна (що обганяє) до іншого судна (що обганяється) у напрямку під кутом більше 22,5° позаду по траверзі судна, що обганяється, і обгін його;
- в) курси, що перетинаються, - зближення двох суден інакше, ніж це зазначено в підпунктах "а" і "б" пункту 6.1.4 цих Правил.

6.2. Високошвидкісні судна і малі судна: загальні правила

6.2.1. Судна на підводних крилах і судна на повітряній подушці повинні надавати всім іншим суднам необхідний простір для продовження ними руху за курсом і маневрування; вони не можуть вимагати, щоб останні давали їм дорогу.

6.2.2. Коли в положеннях цього розділу передбачається, що це правило плавання не застосовується до малих суден відносно інших суден, то малі судна повинні надавати всім іншим суднам, за винятком суден, зазначених у пункті 6.2.1 цих Правил, необхідний простір для продовження ними руху і маневрування.

6.3. Зустрічне плавання, перетинання курсів і обгін. Загальні правила

6.3.1. Перетинання курсу чи обгін дозволяється тільки в тих випадках, коли ширина фарватеру безумовно достатня для одночасного проходу з урахуванням усіх місцевих умов і руху інших суден.

6.3.2. У складах суден візуальні сигнали, зазначені у пунктах 3.17, 6.4 і 6.5 цих Правил, повинні показуватися тільки судном, на борту якого перебуває судноводій складу суден чи зчленованої групи, а в складі суден, що буксирується, - буксиром, який міститься в голові складу суден.

6.3.3. Судна, що йдуть курсами, які виключають усяку небезпеку зіткнення, не повинні змінювати ні курс, ні швидкість таким чином, щоб могла виникнути небезпека зіткнення.

6.3.4. Коли при зустрічному плаванні чи при перетинанні курсів одне судно повинне дати дорогу іншому судну, то останнє не повинно змінювати ні курсу, ні швидкості. Коли з якої-небудь обставини судно, що не повинне змінювати ні курсу, ні швидкості, виявляється настільки близько від іншого, що зіткнення не можна уникнути, а тільки за рахунок маневрування судна, яке повинне дати дорогу, то перше судно повинне виконати оптимальний маневр для того, щоб уникнути зіткнення.

6.3.5. Судна, які мають радіотелефонний зв'язок, при розходженні або обгоні повинні завчасно домовитись про найбільш зручне місце і узгодити борт розходження або обгону.

6.3.6. Швидкісні судна можуть іти у не водотоннажному положенні тільки у світлий час доби, коли не менше ніж за 1,0 км візуально видно і виразно розпізнаються плаваючі навігаційні знаки без вогнів, а також вони не повинні йти у кільватері інших суден.

6.3.7. Якщо два судна йдуть курсами, що перетинаються таким чином, що може виникнути небезпека зіткнення, то судно, що бачить інше судно по правому борту, повинне дати йому дорогу і, якщо дозволяють обставини, уникнути перетинання його курсу попереду. Однак судно, що йде правим боком фарватеру, повинне продовжувати йти своїм курсом. Цей пункт не застосовується до малих суден відносно інших суден.

6.3.8. Вимога, зазначена у пункті 6.3.7 цих Правил, не застосовується, коли застосовуються вимоги пунктів 6.12, 6.13 чи 6.15 цих Правил.

6.3.9. Якщо два малих судна йдуть курсами, що перетинаються таким чином, що може виникнути небезпека зіткнення, то малі моторні судна повинні звільняти дорогу всім іншим малим суднам, а малі судна, що не є моторними і не йдуть під вітрилом, повинні звільняти дорогу малим вітрильним суднам.

Однак судно, що йде правим боком фарватеру, повинне продовжувати йти своїм курсом.

6.3.10. У випадку, коли курси двох вітрильних суден перетинаються таким чином, що може виникнути небезпека зіткнення, - то незалежно від вимоги пункту 6.3.7 цих Правил одне з них повинне звільняти шлях таким чином:

а) коли судна йдуть різними галсами, судно, що йде лівим галсом, повинне звільняти дорогу іншому судну;

б) коли обидва судна йдуть тим самим галсом, то судно, що міститься з навітряного боку, повинне звільняти шлях судну, що міститься з підвітряної сторони;

в) якщо судно, що йде лівим галсом, бачить інше судно з навітряного боку і не може точно визначити, лівим чи правим галсом йде це судно, то воно повинне звільнити йому шлях.

Однак судно, що йде правим боком фарватеру, не змінює свого курсу.

Вимоги цього пункту не застосовуються до малих суден стосовно інших суден.

6.4. Зустрічне плавання: загальні правила

6.4.1. При зустрічному плаванні судна, що йдуть вверх, повинні, враховуючи місцеві умови і рух інших суден, звільняти шлях суднам, що йдуть вниз.

6.4.2. Судна, що йдуть вверх і дають дорогу з лівого борту, не подають ніякого сигналу суднам, що ідуть вниз.

6.4.3. Судна, що йдуть вверх і звільняють шлях суднам, що йдуть униз із правого борту, повинні завчасно подати світлоімпульсний сигнал (відмашку) з правого борту:

Удень:

а) або яскравим частопроблисковим білим вогнем чи світло-блакитним прапором чи щитом;

б) або світло-блакитним щитом разом з частопроблисковим яким білим вогнем.

Уночі:

а) частопроблисковим яким білим вогнем; одночасно може подаватися також відмашка світло-блакитним щитом.

Ця відмашка повинна бути видна спереду і ззаду і подаватися до кінця розходження. Забороняється подавати зазначену вище відмашку понад призначений час, за винятком випадків, коли судно бажає показати, що воно має намір продовжувати пропуск з правого борту суден, що йдуть вниз. Світло-блакитний щит повинен мати білу облямівку завширшки не менше 5 см; рама, конструкція з рейок і ліхтар частопроблискового вогню повинні бути темного кольору.

6.4.4. Як тільки виникає побоювання, що наміри суден, що йдуть вверх, не були зрозумілі суднами, що йдуть вниз, судна, що йдуть вверх, повинні подати:

а) "один короткий звук", коли розходження повинне відбутися лівим бортом, чи

б) "два коротких звуки", коли розходження повинне відбутися правим бортом.

6.4.5. Не порушуючи вимог пункту 6.5 цих Правил, судна, що йдуть униз, повинні йти шляхом, зазначеним суднами, що йдуть вверх, і повторювати зазначені в пункті 6.4.3 цих Правил візуальні сигнали і зазначені в пункті 6.4.4 цих Правил звукові сигнали, що показуються чи подаються для них суднами, що йдуть вверх.

6.4.6. Вимоги, зазначені у пунктах 6.4.1 - 6.4.5 цих Правил, не застосовуються до малих суден.

6.4.7. Судна, які йдуть заднім ходом і звільняють дорогу суднам, які йдуть назустріч з боку правого борту, повинні завчасно подати відмашку з правого борту, і, крім того, судна, які йдуть заднім ходом, повинні подавати встановлений звуковий сигнал.

6.5. Зустрічне плавання: відступи від загальних правил

6.5.1. Як виняток до вимог пункту 6.4 цих Правил, пасажирські судна, які здійснюють регулярні рейси, що йдуть униз, якщо вони хочуть причалити до пристані, розміщеної на березі, вздовж якого йдуть уверх судна, а також склади суден, що буксируються, що йдуть униз, які для того, щоб повернути вверх за течією, хочуть йти вздовж визначеного берега, мають право вимагати, щоб судна, що йдуть уверх, змінили шлях, наданий їм відповідно до зазначеного пункту 6.4 цих Правил, якщо цей шлях їм не підходить.

Однак вони можуть вимагати цього, лише переконавшись у тому, що їх вимога може бути задоволена без ризику.

6.5.2. У цьому випадку судна, що йдуть вниз, повинні вчасно подавати такі сигнали:

- а) якщо вони хочуть розійтися лівим бортом, вони повинні подати "один короткий звук";
- б) якщо вони хочуть розійтися правим бортом, вони повинні подати "два коротких звуки" і, крім того, подати відмашку, зазначену в пункті 6.4.3 цих Правил.

6.5.3. Судна, що йдуть вверх, повинні в цьому разі виконати вимогу суден, що йдуть вниз, і підтвердити це таким чином:

- а) якщо розходження повинно здійснюватися лівим бортом, то вони повинні подати "один короткий звук" і, крім того, припинити подачу відмашки, зазначену в пункті 6.4.3 цих Правил;
- б) якщо розходження повинне здійснюватися правим бортом, то вони повинні подати "два коротких звуки" і, крім того, подати відмашку, зазначену в пункті 6.4.3 цих Правил.

6.5.4. Як тільки виникає побоювання, що наміри суден, що йдуть униз, не були зрозумілі суднами, що йдуть вверх, то судна, що йдуть вниз, повинні повторити звукові сигнали, зазначені у пункті 6.5.3 цих Правил.

6.5.5. Якщо судна, що йдуть вверх, вважають, що шлях, затребуваний суднами, що йдуть вниз, непридатний і що існує небезпека зіткнення, вони повинні подати "серію дуже коротких звуків". У цьому разі судноводії повинні вжити всіх заходів, що диктуються обставинами для того, щоб уникнути небезпеки.

6.5.6. Вимоги, зазначені у пунктах 6.5.1 - 6.5.5 цих Правил, не застосовуються до малих суден відносно інших суден, до малих суден, що йдуть зустрічним курсом з іншими малими суднами.

6.6. Зустріч із суднами, що йдуть за допомогою тяги з берега

У разі зустрічі судна, що йде за допомогою тяги з берега, із судном, що йде іншим способом, останнє повинне завжди, як виняток до вимог пунктів 6.4 і 6.5 цих Правил, надавати першому дорогу з боку, з якого провадиться тяга.

6.7. Розходження у вузьких проходах

6.7.1. Щоб уникнути в разі можливості зустрічі на ділянках чи місцях, де фарватер не є достатньо широким для розходження (вузькі проходи), застосовуються такі правила:

6.7.1.1. Усі судна повинні проходити через вузькі проходи якнайшвидше.

6.7.1.2. У випадках, коли видимість обмежена, судна, перш ніж увійти у вузький прохід, повинні подати "один тривалий звук"; у разі потреби, зокрема, коли вузький прохід є довгим, вони повинні, проходячи через нього, повторити цей сигнал.

6.7.1.3. На водних шляхах, відносно яких визначені поняття "вниз" і "вверх":

а) якщо судна, що йдуть вверх, бачать, що судно, яке йде вниз, входить у вузький прохід, вони повинні зупинитися нижче цього проходу і чекати, поки судно, що йде вниз, не пройде цей прохід;

б) якщо склад суден, що йде вверх, уже увійшов у вузький прохід, судна, що йдуть вниз, повинні зупинитися вище цього проходу і чекати, поки склад суден, що йде вверх, його не пройде; так само зобов'язані чинити одиночні судна, що йдуть вниз, стосовно одиночного судна, що йде вверх.

6.7.2. Якщо зустріч у вузькому проході стає неминучою, судна повинні вжити всіх можливих заходів, щоб вона відбулася в місці й умовах, що становлять мінімальну небезпеку. Якщо судноводій помічає небезпеку зіткнення, то судно повинне подати "серію дуже коротких звуків".

6.8. Заборона зустрічі за допомогою сигнальних знаків водного шляху

6.8.1. При наближенні до ділянок, позначених заборонним сигнальним знаком А.1 ([додаток 4 до цих Правил](#)):

а) на водних шляхах, відносно яких визначені поняття "вниз" і "вверх":

судна, що йдуть вверх, повинні зупинитися при наближенні суден, що йдуть вниз, і чекати, поки судна, що ідуть вниз, не пройдуть цю ділянку;

б) на водних шляхах, відносно яких поняття "вниз" і "вверх" не визначені:

застосовуються відповідні положення, зазначені в пункті 6.7 цих Правил.

6.9. Обгін: загальні вимоги

6.9.1. Обгін дозволяється лише тоді, коли судно, що обганяє, упевнилося в тому, що обгін не становить небезпеки.

6.9.2. Судно, що обганяють, повинне при необхідності і можливості полегшити обгін. Воно повинне зменшити швидкість, коли це необхідно, для того, щоб обгін міг бути зроблений в умовах безпеки і досить швидко, щоб не заважати руху інших суден.

Цей пункт не застосовується в тому випадку, коли мале судно обганяє судно іншої категорії.

6.10. Обгін

6.10.1. Судно, що обганяє, повинне обходити судно, що обганяють, з лівого борту. Коли фарватер є досить широким, судно, що обганяє, може також обходити судно, що обганяють, з правого борту.

6.10.2. При обгоні вітрильного судна іншим вітрильним судном судно, що обганяє, повинне, як правило, обходити судно, що обганяють, з навітряного боку. Цей пункт не застосовується до малого вітрильного судна, що обганяється іншим вітрильним судном.

При обгоні якого-небудь судна вітрильним судном судно, що обганяють, повинне полегшити прохід судна, що обганяє, з навітряної сторони. Цей пункт не застосовується у разі, коли мале судно обганяє яке-небудь інше судно.

6.10.3. Якщо обгін можливий без зміни курсу і швидкості судна, що обганяють, то судно, що обганяє, не подає жодних звукових сигналів.

6.10.4. Коли обгін можливий лише за умови, що судно, яке обганяють, повинне відхилитися від курсу, чи коли виникає побоювання, що воно не зрозуміло наміри судна, що обганяє, і це може спричинити зіткнення, судно, що обганяє, повинне подати:

а) "два тривалих звуки та два коротких звуки", якщо воно має намір обійти судно, що обганяють, ліворуч;

б) "два тривалих звуки та один короткий звук", якщо воно має намір обійти судно, що обганяють, праворуч.

6.10.5. Коли судно, що обганяють, може задовольнити прохання судна, що обганяє, воно повинне звільнити необхідне місце з відповідного боку, відходячи у разі необхідності в протилежний бік, і подати:

а) "один короткий звук", коли обгін повинен бути зроблений ліворуч;

б) "два коротких звуки", коли обгін повинен бути зроблений праворуч.

6.10.6. Коли обгін не може бути зроблений судном, що обганяє, з боку, який запитували, але може бути зроблений із протилежного боку, судно, що обганяють, повинне подати:

а) "один короткий звук", коли обгін може бути зроблений ліворуч;

б) "два коротких звуки", коли обгін може бути зроблений праворуч.

Якщо в цих умовах судно, що обганяє, все ще має намір зробити обгін, воно повинне подати "два коротких звуки" у випадку, зазначеному в підпункті "а" пункту 6.10.6 цих Правил, чи "один короткий звук" у випадку, зазначеному в підпункті "б" пункту 6.10.6 цих Правил.

У цьому випадку судно, що обганяють, повинне звільнити необхідне місце з боку обгону, відходячи в разі потреби в протилежний бік.

6.10.7. Коли обгін неможливий через небезпеку зіткнення, судно, що обганяють, повинне подати "п'ять коротких звуків".

6.10.8. Вимоги, зазначені у пунктах 6.10.4 - 6.10.7 цих Правил, не застосовуються до малих суден відносно інших суден, у разі обгону малих суден малими суднами.

6.11. Заборона обгону за допомогою сигнальних знаків водного шляху

Крім вимог пункту 6.8 цих Правил, обгін забороняється:

а) на ділянках, позначених сигналом А.1 ([додаток 4 до цих Правил](#));

б) між складами суден у районах, позначених знаком А.2 ([додаток 4 до цих Правил](#)). Однак ця заборона не застосовується, коли принаймні один із складів суден є складом суден, що штовхається, максимальні розміри якого не перевищують 110 x 12 м.

6.12. Поворот

6.12.1. Судна можуть зробити поворот лише після того, як вони упевнилися в тому, що рух інших суден дає можливість це зробити без ризику і що інші судна не будуть змушені раптово змінити свій курс чи швидкість.

6.12.2. Якщо намічуваний маневр змушує інші судна змінити курс чи швидкість, то судно, що наміряється зробити поворот, повинне завчасно попередити про це подачею:

а) "одного тривалого звуку та одного короткого звуку", якщо воно має намір повернути праворуч, чи

б) "одного тривалого звуку та двох коротких звуків", якщо воно має намір повернути ліворуч.

6.12.3. Інші судна, наскільки це необхідно і можливо, повинні змінити швидкість і курс, щоб поворот міг бути зроблений без ризику.

6.12.4. Вимоги, зазначені у пунктах 6.12.1 - 6.12.3 цих Правил, не застосовуються до малих суден відносно інших суден. До малих суден, що рухаються одне відносно одного, не застосовуються вимоги пункту 6.12.2 цих Правил.

6.12.5. Якщо на водному шляху є ділянки, позначені вказівним сигнальним знаком В.2 (додаток 4 до цих Правил), то судноводію рекомендується обрати цю ділянку для того, щоб зробити там поворот, до якого застосовують вимоги цього пункту.

6.12.6. Судна, які мають радіотелефонний зв'язок, повинні узгоджувати свої дії з суднами, які проходять поблизу судна, яке виконує поворот.

6.13. Управління судном при відході

Вимоги пункту 6.12 цих Правил застосовуються також, за винятком поромів, до суден, що залишають місце якірної стоянки чи швартування, не виконуючи при цьому повороту; однак сигнали, зазначені в пункті 6.12.2 цих Правил, замінюються такими:

"один короткий звук", коли судно змінює свій курс управо;

"два коротких звуки", коли судно змінює свій курс уліво;

"три коротких звуки", коли судно йде заднім ходом.

6.14. Захід у простір між суднами складу, що буксирується, забороняється.

6.15. Порти і притоки: вхід і вихід, вихід із перетинанням основного водного шляху

6.15.1. Судна можуть входити в порти і притоки чи виходити з них, а також виходити на основний водний шлях чи перетинати його при виході лише після того, як вони впевнилися в тому, що ці маневри можуть виконуватися безпечно і що інші судна не будуть змушені раптово змінити свій курс чи швидкість.

Якщо судно, що йде вниз за течією, повинне пройти вверх за течією для того, щоб увійти в порт чи притоку, воно повинне надати пріоритет будь-якому судну, що йде вверх за течією і також хоче увійти в цей порт чи притоку.

6.15.2. Судна, що здійснюють який-небудь з маневрів, зазначених у пункті 6.15.1 цих Правил, якщо помічений ними маневр може чи повинен змусити інші судна змінити їх курс чи швидкість, повинні завчасно попередити про цей маневр подачею:

"трьох тривалих звуків та одного короткого звуку", якщо для входу чи після виходу вони повинні йти праворуч;

"трьох тривалих звуків та двох коротких звуків", якщо для входу чи після виходу вони повинні йти ліворуч;

"трьох тривалих звуків", якщо, вийшовши на основний водний шлях, вони хочуть перетнути його.

До завершення перетинання вони повинні подати в разі потреби:

"один тривалий звук та один короткий звук", якщо вони мають намір йти праворуч;

"один тривалий звук та два коротких звуку", якщо вони мають намір йти ліворуч.

6.15.3. Інші судна повинні, якщо це необхідно, змінити свій курс і швидкість.

6.15.4. Вимоги пунктів 6.15.1 - 6.15.3 цих Правил не застосовуються до малих суден відносно інших суден. Положення пункту 6.15.2 цих Правил не застосовується до малих суден, що рухаються одне відносно одного.

6.16. Рух суден, що йдуть поруч в одному напрямку

6.16.1. Судна можуть йти поруч в одному напрямку тільки тоді, коли це дозволяє наявний вільний простір і коли при цьому не виникають перешкоди чи небезпека для судноплавства.

6.16.2. Крім випадків обгону чи зустрічі, забороняється йти на відстані менше ніж 50 м від судна, зчалоного з'єднання чи складу суден, що штовхається, які мають сигналізацію, зазначену в пунктах 3.14.2 чи 3.14.3 цих Правил.

6.16.3. Суднам забороняється підходити до судна чи до з'єднання плавучого матеріалу на ходу, ошвартовуватися до них чи йти за ними у кільватері без дозволу їх судоводія.

6.16.4. Водні лижники та особи, що займаються водними видами спорту і не використовують при цьому судна, повинні триматися на достатній відстані від суден і з'єднань плавучого матеріалу на ходу, а також від працюючих плавучих засобів.

6.17. Заборона волочити якорі, троси чи ланцюги

6.17.1. Забороняється волочити якорі, троси чи ланцюги.

6.17.2. Ця заборона не стосується невеликих переміщень у місцях стоянки, до маневрів.

6.18. Плавання дрейфом

6.18.1. Плавання дрейфом забороняється. Ця заборона не стосується невеликих переміщень у місцях стоянки, навантаження і розвантаження.

6.18.2. Судна, що йдуть вниз, які носовою частиною повернуті проти течії і двигун яких працює на передньому ходу, розглядаються як судна, що йдуть вверх, а не дрейфують.

6.19. Хвилювання

6.19.1. Судна повинні регулювати свою швидкість таким чином, щоб не спричиняти хвилювання чи засмоктування, що могло б завдати шкоди суднам на стоянці чи на ходу, а також спорудам. Зокрема, вони повинні вчасно зменшити швидкість, однак вона не повинна бути нижче швидкості, необхідної для безпеки управління:

а) перед заходом у порт;

б) поблизу від суден, що ошвартовані біля берега чи пристані або які навантажуються чи розвантажуються;

в) поблизу від суден, що перебувають на стоянці в звичайних місцях стоянки;

г) поблизу від поромів, що не пересуваються самостійно;

г) на ділянках водних шляхів, позначених ДП "Укрводшлях"; ці ділянки можуть бути позначені сигнальним знаком А.3 ([додаток 4 до цих Правил](#)).

6.19.2. Вимоги, зазначені у підпунктах "б" і "в" пункту 6.19.1 цих Правил, не поширюються на малі судна з урахуванням вимог пункту 1.4 цих Правил.

6.19.3. Поблизу суден, що показують сигнали, зазначені в пункті 3.25 цих Правил, і поблизу суден, з'єднаних плавучого матеріалу чи плавучих споруд, що показують сигнали, зазначені в пункті 3.28.1 цих Правил, інші судна повинні знижувати свою швидкість відповідно до вимог пункту 6.19.1 цих Правил. Крім того, вони повинні якнайбільше ухилитися вбік.

6.20. Склад суден

6.20.1. Моторні судна, що рухають склад суден, повинні мати потужність, достатню для того, щоб забезпечувати належну маневреність складу суден.

6.20.2. Штовхач повинен мати можливість вчасно зупинити склад суден, не повертаючи його, і таким чином, щоб зберегти належну маневреність складу суден.

6.20.3. Моторним суднам, що буксирують, штовхають чи ведуть зчленувану групу суден, забороняється залишати ці судна при швартуванні чи постановці на якорі доти, поки вони не звільнили фарватер і поки судноводій складу суден не переконався в безпеці їх постановки.

6.20.4. Ліхтери можуть бути розміщені в головній частині складу суден, що штовхається, тільки в тому випадку, якщо якорі будуть міститися в головній частині складу суден.

6.20.5. Поза складом суден, що штовхається, переміщення баржі, що штовхається, допускається лише:

а) у разі її буксирування лагом моторним судном;

б) на коротких ділянках при формуванні чи розформуванні складу суден, що штовхається.

6.21. Плавання поблизу плавучих засобів, що виконують роботи, і суден, що сіли на мілину чи затонули, а також суден, обмежених у можливості маневрувати

Забороняється проходити поблизу суден, зазначених у пункті 3.25 цих Правил, з боку, з якого вони показують червоний вогонь чи червоні вогні, зазначені в підпунктах "б" і "г"

пункту 3.25.1 цих Правил, червону кулю чи червоний прапор, зазначені в підпунктах "б" і "г" пункту 3.25.1 цих Правил, чи проходить поблизу суден, зазначених у пункті 3.34 цих Правил, із боку, з якого вони показують два червоних вогні чи дві чорні кулі, зазначені у підпункті "а" пункту 3.34.2.2 цих Правил.

6.22. Правила, що стосуються поромів

6.22.1. Пороми можуть перетинати водний шлях тільки тоді, коли вони впевнилися в тому, що рух суден дає можливість зробити це без ризику і що інші судна не будуть змушені раптово змінити свій курс чи швидкість.

6.22.2. Крім того, пором, що не пересувається самостійно, повинен дотримуватися таких вимог:

а) коли він не працює, він повинен стояти на тому місці, що йому відведене Держфлотінспекцією. Якщо ж йому не було відведено жодного місця для стоянки, то він повинен стояти таким чином, щоб фарватер залишався вільним;

б) якщо подовжній трос порома може загороджувати судноплавний фарватер, то пором може стояти з боку фарватеру, у протилежній точці закріплення троса тільки тоді, коли це абсолютно необхідно для проведення операцій з навантаження і розвантаження. Під час цих операцій судна, що наближаються, можуть вимагати звільнення фарватеру подачею в належний момент "тривалого звуку";

в) пором не повинен залишатися на фарватері довше, ніж це необхідно для його роботи.

6.23. Прохід під мостами

Прохід під мостами дозволяється тільки через призначені для цієї мети судноплавні прольоти, обладнані навігаційними знаками і вогнями.

6.24. Прохід під постійними мостами

6.24.1. Для позначення осі судноплавного прольоту постійного моста на його середині встановлюються:

а) для проходу суден, що йдуть знизу, - квадратні щити;

б) для проходу суден, що йдуть зверху, - щити у вигляді ромба;

в) для проходу малих суден - щити у вигляді трикутника.

6.24.2. Колір щитів - червоний чи білий залежно від фону мостових конструкцій (світлий чи темний).

6.24.3. Вогні на щитах є постійними:

а) два червоних вогні, розміщені по вертикалі, - для суден, що йдуть зверху і знизу;

б) два зелених вогні, розміщені по вертикалі, - для складів суден.

6.24.4. Для позначення підмостового габариту по висоті і кромek суднового ходу в судноплавних прольотах мостів встановлюються 1, 2, 3, 4 квадратних щити зеленого чи

білого кольору на кожній опорі чи кромці. Кількість щитів указує висоту прольоту від урізу води відповідно до 10, 13, 16 метрів і вище.

Усі вогні на щитах - постійні і зелені.

6.24.5. При одночасному підході суден зверху і знизу до моста з одним судноплавним прольотом, першим його проходить судно, що йде вниз.

Розходження і обгін під такими мостами, а також за 500 м вище і 300 м нижче моста, заборонено.

6.24.6. В умовах обмеженої видимості, менше 1 км, прохід суден і складів суден, що штовхаються, під мостами дозволяється тільки за умови, що судноплавні прольоти мають засоби навігаційного устаткування, що дозволяють надійно розпізнати ці прольоти не ближче ніж за 0,5 км, і впевнено орієнтуватися при підході до них (візуально чи за допомогою технічних засобів). При цьому ширина судноплавних прольотів повинна бути:

а) для одиночних суден і однопунктових складів суден - не менше п'ятикратної ширини судна (складу суден);

б) для інших складів суден, що штовхаються, - не менше триразової ширини складу суден.

6.25. Прохід через розвідні мости

6.25.1. Для позначення судноплавного прольоту розвідних наплавних мостів встановлюються три вогні: два - на рухомій частині мосту та один - на кінці його розвідної частини.

Вогні є постійними: на правому березі - червоні, на лівому - зелені.

6.25.2. Пропуск суден через розвідні і наплавні мости регулюється за допомогою світлофорної сигналізації таким чином:

а) один чи декілька червоних вогнів означають: "Прохід забороняється";

б) один чи декілька зелених вогнів означають: "Прохід дозволяється".

6.25.3. При наближенні до наплавного мосту судна подають сигнал "Увага" на відстані не менше 1 км.

6.26. Прохід шлюзів

6.26.1. При наближенні до місць відстою суден біля шлюзів судна повинні сповільнювати хід.

6.26.2. У місцях відстою суден біля шлюзів і в шлюзах судна, обладнані пристроєм радіотелефонного зв'язку, що дозволяє здійснювати зв'язок із службою інформації про судноплавну обстановку, повинні забезпечувати роботу цієї апаратури в режимі приймання на хвилі, виділеній для цього шлюзу.

6.26.3. Проходження шлюзів здійснюється в порядку прибуття до місць відстою суден. Малі судна не можуть вимагати окремого шлюзування. Вони повинні заходити в шлюзову камеру лише після повідомлення персоналу шлюзу. Крім того, коли малі судна шлюзуються разом з іншими суднами, вони повинні заходити в шлюзову камеру тільки після цих суден.

6.26.4. На підходах до шлюзів, зокрема в місцях відстою суден, будь-який обгін заборонений.

6.26.5. У шлюзах якорі повинні бути цілком підняті; це положення діє також у місцях відстою суден у тих випадках, коли якорі не використовуються.

6.26.6. При вході в шлюзи судна повинні знизити швидкість таким чином, щоб уникнути будь-якого зіткнення з воротами чи захисними пристроями або з іншими суднами, з'єднаннями плавучого матеріалу чи плавучими спорудами.

6.26.7. У шлюзах:

а) якщо на опорних стінках шлюзової камери позначені відповідні границі, судна повинні бути в їх межах;

б) під час наповнення і спорожнювання шлюзової камери і до моменту одержання дозволу на вихід, судна повинні бути ошвартовані і операції з ошвартування повинні виконуватися так, щоб судна не ударялися об опорні стінки шлюзової камери, ворота і захисні пристрої чи об інші судна чи з'єднання плавучого матеріалу;

в) використання кранців, що повинні бути плавучими, якщо вони знімні, є обов'язковим;

г) суднам і з'єднанням плавучого матеріалу забороняється злив чи спуск води на платформи чи на інші судна чи з'єднання плавучого матеріалу;

г) з моменту ошвартування і до моменту одержання дозволу на вихід суднам заборонено використовувати двигуни;

д) малі судна повинні триматися на відстані від інших суден.

6.26.8. У місцях відстою суден і шлюзах мінімальна бічна відстань до суден і складів суден, що несуть синій вогонь чи синій конус, зазначений у пункті 3.14.1 цих Правил, в обов'язковому порядку повинна становити не менше 10 м. Однак ця вимога не застосовується до суден і складів суден, що самі несуть цю сигналізацію.

6.26.9. Судна і склади суден, що несуть сигналізацію, зазначену в підпунктах 3.14.2 чи 3.14.3 цих Правил, шлюзуються окремо.

6.26.10. Судна і склади суден, що несуть сигналізацію, зазначену в пункті 3.14.1 цих Правил, не повинні шлюзуватися з пасажирськими суднами.

6.26.11. Для забезпечення безпеки і нормального порядку судноплавства, швидкості проходження шлюзів чи їх повного використання персонал шлюзу може давати додаткові вказівки як виняток до вимог цього пункту. У шлюзах і місцях відстою суден біля шлюзів судна повинні дотримуватись цих вказівок.

6.26.12. Доступ у шлюз регулюється вдень і вночі візуальними сигналами, що розміщаються з одного чи по обидва боки шлюзу. Ці сигнали означають:

а) два червоних вогні, розміщених один над одним: доступ заборонений, шлюз не працює;

б) один окремий червоний вогонь чи два червоних вогні, розміщених по горизонталі: доступ заборонений, шлюз закритий;

в) один із двох червоних вогнів, розміщених по горизонталі, погашений чи один червоний і один зелений вогні, розміщених по горизонталі, чи один червоний над зеленим вогнем: доступ заборонений, шлюз готується до відкриття;

г) один зелений вогонь чи два зелених вогні, розміщених по горизонталі: доступ дозволений.

6.26.13. Вихід із шлюзу регулюється вдень і вночі такими візуальними сигналами:

а) один чи два червоних вогні: вихід заборонений;

б) один чи два зелених вогні: вихід дозволений.

6.26.14. При відсутності вогнів чи щитів доступ у шлюзи і вихід із них забороняється без спеціальної вказівки персоналу шлюзу.

6.27. Порядок проходу через шлюзи

Як виняток до пункту 6.26.3 цих Правил, правом першочергового проходу через шлюзи користуються:

а) судна, що належать Держфлотінспекції або пожежним, прикордонним чи митним службам і що переміщаються через невідкладну службову потребу;

б) судна, яким це право офіційно надано Держфлотінспекцією і які несуть на носі червоний вимпел, зазначений в пункті 3.17 цих Правил.

Якщо такі судна наближаються до місць відстою в районі шлюзів чи перебувають у них на стоянці, інші судна повинні, у разі можливості, максимально полегшувати прохід таких суден.

6.28. Судноплавство в умовах обмеженої видимості

6.28.1. Положення цього пункту поширюються на всі судна і склади суден, за винятком малих і вітрильних, при плаванні на внутрішніх судноплавних шляхах з латеральною системою навігаційного устаткування при візуальній видимості менше 1 км.

6.28.2. Рух суден в умовах обмеженої видимості, менше ніж 1 км, допускається тільки в тому разі, якщо на борту використовується таке устаткування:

а) радіолокаційна установка і прилад, що вказують швидкість повороту (циркуляції) судна і перебувають у справному стані;

б) радіотелефонна установка, що дозволяє здійснювати радіотелефонний зв'язок між суднами, а також між судном і берегом, і перебуває в справному стані;

в) пристрій для подачі звукових сигналів.

6.28.3. При обмеженій видимості, менше ніж 1 км, забороняється рух пасажирських суден і суден із нафтовантажами, що мають температуру спалаху парів нижче 60° С, їх залишками, вибуховими чи отруйними речовинами та їх залишками на всіх внутрішніх водних шляхах.

6.28.4. В умовах обмеженої видимості, менше ніж 1 км, плавання суден, крім зазначених у пункті 6.28.3 цих Правил, залежно від габаритів ходу, дозволяється:

а) при ширині суднового ходу менше 100 м - одиночним суднам, складам суден, що штовхаються, з одним несамохідним судном тільки вверх;

б) при ширині суднового ходу 100 м і більше, але менше 200 м - одиночним суднам в обох напрямках, а складам суден, що штовхаються, - тільки вверх;

в) при ширині суднового ходу 200 м і більше - суднам і складам суден в обох напрямках;

г) на каналах, незалежно від ширини суднового ходу - одиночним суднам і складам суден, що штовхаються, в обох напрямках.

6.28.5. При обмеженій видимості забороняються розходження та обгін суден (складів суден) на ділянках, де судновий хід має ширину менше 200 м, якщо візуальна видимість становить менше трьох довжин судна (складу суден).

6.28.6. На судні поряд із візуальним і слуховим повинне вестися безупинне кваліфіковане радіолокаційне спостереження.

При плаванні з використанням радіолокаційної установки в стерновій рубці повинні постійно бути два судноводії, один із яких - капітан чи штурман, що має диплом капітана, і стерновий.

6.28.7. При веденні переговорів по радіотелефонному зв'язку необхідно точно встановити, що розмова ведеться саме з тим судном, із яким необхідно погодити взаємні дії, із зазначенням місця розташування щодо примітних орієнтирів.

6.28.8. При русі і стоянці судна в умовах обмеженої видимості повинні подавати сигнали:

Одиночні судна на ходу	- один тривалий звук;
Склади суден на ходу	- один тривалий і два коротких звуки з інтервалом не більше 1 хв.;
Одиночні судна чиклади суден на якорі чи на міліні в межах суднового ходу	- один короткий, один тривалий і один короткий звуки;
Несамохідне судно з екіпажем на якорі чи на міліні в межах суднового ходу	- серія частих ударів у дзвін чи об металевий предмет.

6.29. Звукові сигнали під час стоянки

6.29.1. В умовах обмеженої видимості судна і з'єднання плавучого матеріалу, що стоять на фарватері чи поблизу нього поза портами і місцями, спеціально відведеними для стоянки структурними підрозділами Держфлотінспекції, як тільки на них буде почутий один із зазначених у підпункті "а" пункту 6.30.4 і підпункті "а" пункту 6.30.5 чи в пункті 6.31.2 цих Правил сигналів судна, що наближається, і протягом усього часу, поки буде чутний цей сигнал, повинні подавати:

а) якщо вони містяться з лівого боку фарватеру (для спостерігача, що стоїть обличчям за напрямком течії): одну серію ударів у дзвін;

б) якщо вони містяться з правого боку фарватеру (для спостерігача, що стоїть обличчям за напрямком течії): подвійну серію ударів у дзвін;

в) якщо вони містяться в невизначеній позиції: потрійну серію ударів у дзвін.

6.29.2. Ці сигнали повинні повторюватися з інтервалом не більше однієї хвилини.

6.29.3. У складах суден, що штовхаються, вимоги пунктів 6.29.1 і 6.29.2 цих Правил застосовуються тільки до буксира-штовхача. У зчаленій групі приписи застосовуються тільки до одного судна групи. У складі суден, що буксирується, приписи пунктів 6.29.1 і 6.29.2 цих Правил застосовуються до буксира і до останнього судна складу.

6.29.4. Пункт 6.29 застосовується також до суден, що перебувають на міліні, на фарватері чи поблизу нього, що можуть становити небезпеку для інших суден.

6.30. Положення, що стосуються суден, які плавають за допомогою радіолокатора

6.30.1. Судно вважається таким, що плаває за допомогою радіолокатора в умовах обмеженої видимості, якщо на його борту використовується таке устаткування:

а) радіолокаційна установка і прилад, що вказує швидкість циркуляції судна, які перебувають в справному робочому стані та відповідають вимогам відповідних нормативно-технічних документів;

б) радіотелефонна установка, що дозволяє здійснювати зазначений в пункті 6.28.1 цих Правил зв'язок між суднами і між суднами і берегом, що перебуває у справному робочому стані та відповідає вимогам відповідних нормативно-технічних документів;

в) пристрій для подачі тритонального звукового сигналу.

6.30.2. Якщо судно здійснює плавання з використанням радіолокаційної установки, то в стерновій рубці повинні постійно бути особи, які добре знають методи плавання за допомогою радіолокатора, та інші особи, які в достатній мірі знають метод судноводіння. Однак, якщо стернова рубка обладнана централізованим пультом керування, то достатньо того, щоб у разі потреби другу особу можна було негайно викликати в рубку.

6.30.3. На судах, що плавають за допомогою радіолокатора, не обов'язково мати спостережний пост.

6.30.4. Судно, що йде вниз за течією за допомогою радіолокатора, як тільки на екрані його радіолокатора будуть помічені судна, положення чи рух яких може створити небезпечну ситуацію, чи коли воно наближається до такої ділянки, де могли б бути ще не видні на екрані судна, повинне:

а) подати тритональний звуковий сигнал, що повинен повторюватися так часто, як це необхідно; цей пункт не застосовується до малих суден;

б) знизити швидкість чи в разі потреби зупинитися.

6.30.5. Судно, що йде вверх проти течії за допомогою радіолокатора, як тільки на ньому буде почутий зазначений в підпункті "а" пункту 6.30.4 цих Правил сигнал чи помічені на екрані радіолокатора судна, положення чи рух яких може створити небезпечну ситуацію, чи коли воно наближається до такої ділянки, де могли б бути ще не видні на екрані судна, повинне:

а) подати один тривалий звук чи два тривалих звуки у разі складу суден на ходу та повідомити за каналами радіотелефонного зв'язку суднам, що йдуть вниз, свою категорію, назву, місцезнаходження, напрямок руху, а також запропонований бік розходження;

б) знизити швидкість чи, у разі необхідності, зупинитися.

6.30.6. Судна, що йдуть вниз за течією за допомогою радіолокатора, повинні відповісти по каналах радіотелефонного зв'язку суднам, що йдуть вверх, і вказати свою категорію, назву, місцезнаходження, напрямок руху і підтвердити запропонований чи вказати інший бік розходження. Що стосується малих суден, то вони повинні повідомляти тільки свою категорію, назву, місцезнаходження і курс, а також бік, у який вони повертають.

6.30.7. Обгін суден, що плавають за допомогою радіолокатора, дозволяється виконувати тільки після узгодження боку обгону каналом радіотелефонного зв'язку і при достатній ширині фарватеру.

6.30.8. У разі складів суден на ходу вимоги пунктів 6.30.2 і 6.30.4 - 6.30.7 цих Правил поширюються тільки на судна, на борту яких є судноводій складу суден.

6.30.9. Судна, що плавають за допомогою радіолокатора, на екранах яких помічені судна, положення чи рух яких може створити небезпечну ситуацію і які не відповідають по каналу радіотелефонного зв'язку, повинні вчасно вжити заходів для того, щоб уникнути зіткнення.

6.31. Особливі пріоритети

6.31.1. При зустрічному плаванні чи при плаванні курсами, що перетинаються, інші судна повинні звільнити дорогу:

а) судну, що несе сигналізацію, зазначену в пункті 3.34 цих Правил;

б) судну, що несе сигналізацію, зазначену в пункті 3.35 цих Правил.

6.31.2. При зустрічному плаванні чи при перетинанні курсів судно категорії, зазначеної в підпункті "б" пункту 6.31.1 цих Правил, повинне звільнити дорогу судну категорії, зазначеної в підпункті "а" пункту 6.31.1 цих Правил.

6.31.3. Судна не повинні наближатися менше ніж на 1000 м до корми судна, що несе сигналізацію, зазначену в пункті 3.34 цих Правил.

6.32. Використання водних лиж і аналогічних засобів

6.32.1. Використання водних лиж або аналогічних засобів дозволяється тільки вдень при добрій видимості.

Зони, у яких дозволяється використовувати водні лижі й аналогічні засоби, визначаються Держфлотінспекцією.

6.32.2. Судноводія судна, що буксирує, повинна супроводжувати особа, якій доручається обслуговування буксира і спостереження за воднолижником.

6.32.3. Якщо судно, що буксирує, і воднолижник не перебувають на спеціально відведеному для них фарватері, то вони повинні бути на достатній відстані від усіх інших суден, від берега і від купальників.

6.32.4. Буксирний канат не можна волочити за судном, якщо за нього не тримається воднолижник.

6.33. Дії риболовних суден та інших суден відносно них

6.33.1. Лов риби неводом за допомогою декількох суден, що йдуть поруч в одному напрямку, а також постановка знаряддя для лову риби на фарватері або у місцях, відведених для стоянки суден, заборонено.

6.33.2. Усім суднам забороняється проходити на близькій відстані від корми судна, яке зайняте ловом риби і несе сигналізацію, зазначену в пункті 3.35 цих Правил.

6.34. Поведінка осіб, які займаються підводним плаванням, і дії суден стосовно до них

6.34.1. Заняття підводним плаванням забороняється в тих місцях, де може бути ускладнене судноплавство, зокрема:

а) на звичайних шляхах поромів, що несуть сигналізацію, зазначену в пункті 3.16 цих Правил;

б) перед входом у порти;

в) поблизу місць стоянки;

г) у зонах, призначених для воднолижного і подібних видів спорту.

6.34.2. Усі судна повинні триматися на достатній відстані від судна, що несе сигналізацію, зазначену в пункті 3.33 цих Правил.

Розділ 7. Правила стоянки

7.1. Загальні принципи стоянки

7.1.1. Судна і з'єднання плавучого матеріалу повинні вибирати місце стоянки якнайближче до берега, наскільки це дозволяють їх осадка і місцеві умови, щоб не перешкоджати судноплавству, не порушуючи інших вимог цих Правил,

7.1.2. Незалежно від особливих умов, визначених Держфлотінспекцією і ДП "Укрводшлях", плавучі споруди повинні розміщуватися таким чином, щоб фарватер залишався вільним для судноплавства.

7.1.3. Судна, з'єднання суден і плавучого матеріалу на стоянці, а також плавучі споруди повинні бути поставлені на якорі чи ошвартовані таким чином, щоб вони не могли змінити свого положення і, отже, створити загрозу для інших суден із урахуванням сили вітру, зміни рівня води, а також засмоктування і хвилювання.

7.1.4. Якорі, віддані з суден і з'єднань плавучого матеріалу, а також плавучих споруд і наплавних мостів, не повинні створювати небезпеку для суден, які проходять.

7.1.5. Місця для рейдів, порядок розстановки на них суден і з'єднань плавучого матеріалу визначаються Держфлотінспекцією і повинні вказуватися у місцевих правилах.

7.2. Стоянка

7.2.1. Судна і з'єднання плавучого матеріалу, а також плавучі споруди не можуть ставати на стоянку:

- а) на ділянках судноплавного шляху, на яких стоянка заборонена;
- б) під мостами і під високовольтними лініями електропередач;
- в) на вузьких проходах, відповідно до вимог пункту 6.7 цих Правил, і на підходах до них, а також на тих ділянках, що у разі стоянки стали б вузькими проходами, а також на підступах до цих ділянок;
- г) на входах у притоки і виходах із них;
- г) на ділянках проходу поромів;
- д) на маршруті суден, що підходять до пристані чи відчальюють від неї;
- е) у районах повороту, позначених знаком В.2 ([додаток 4 до цих Правил](#));
- є) з бортового боку судна, що несе знак, зазначений у пункті 3.33 цих Правил, на відстані не ближче відстані в метрах, позначеної в білому трикутнику цього знака.

7.2.2. На ділянках, на яких стоянка заборонена на підставі вимог у підпунктах "а" - "в" пункту 7.2.1 цих Правил, судна і з'єднання плавучого матеріалу, а також плавучі споруди можуть ставати на стоянку в зонах з дотриманням умов, визначених пунктами 7.3 - 7.4 цих Правил.

7.3. Стоянка на якорі

Судна і з'єднання плавучого матеріалу, а також плавучі споруди не можуть ставати на якорі:

- а) на ділянках судноплавного шляху, на яких стоянка на якорі заборонена;
- б) на ділянках, позначених знаком А.5 ([додаток 4 до цих Правил](#)); заборона поширюється тільки на той бік шляху, на якому розміщений цей знак.

7.4. Швартування

7.4.1. Судна і з'єднання плавучого матеріалу, а також плавучі споруди не можуть ошвартовуватися до берега на ділянках судноплавного шляху, на яких швартування заборонено.

7.4.2. Забороняється використовувати для швартування чи зняття з мілини дерева, парапети, стовпи, тумби, колони, металеві сходи, поручні.

7.5. Стоянка суден близько одне від одного, складів суден, що штовхаються, і зчалених груп, що здійснюють окремі перевезення небезпечних вантажів

7.5.1. Між двома суднами, складами суден, що штовхаються, і зчаленими групами на стоянці повинні дотримуватися такі мінімальні відстані:

- а) 10 м, якщо одне з них несе сигналізацію, зазначену в пункті 3.14.1 цих Правил;
- б) 50 м, якщо одне з них несе сигналізацію, зазначену в пункті 3.14.2 цих Правил;

в) 100 м, якщо одне з них несе сигналізацію, зазначену в пункті 3.14.3 цих Правил.

У тих випадках, коли два судна, склади суден, що штовхаються, чи дві зчалені групи несуть один чи декілька вогнів чи конусів, відстань між ними визначається відповідно до найбільшої кількості вогнів чи конусів.

7.5.2. Вимога, зазначена в підпункті "а" пункту 7.5.1 цих Правил, не застосовується:

а) до суден, складів суден, що штовхаються, і зчалених груп, що також несуть цю сигналізацію;

б) до суден, що не несуть цю сигналізацію, але які мають свідоцтво про допущення до перевезення небезпечних вантажів і відповідають вимогам безпеки, що застосовуються до суден, зазначених у пункті 3.14.1 цих Правил.

7.6. Несення вахти

7.6.1. На борту суден, що стоять на фарватері, і на борту суден, що стоять з вантажем небезпечних речовин, чи на судах, що не були дегазовані після перевезення таких вантажів, повинна постійно бути достатня вахта.

7.6.2. Усі інші судна, з'єднання плавучого матеріалу і плавучі споруди, що перебувають на стоянці, повинні бути під наглядом особи, здатної швидко вжити в разі потреби необхідних заходів, за винятком випадку, коли цей нагляд не є необхідним у силу місцевих умов.

7.6.3. На борту суден, що перебувають на стоянці, які повинні нести один, два чи три синіх вогні відповідно до пункту 3.14 цих Правил або один, два чи три синіх конуси відповідно до пункту 3.32 цих Правил, повинна постійно бути достатня вахта.

Розділ 8. Додаткові положення

8.1. Вимоги до подання даних

8.1.1. Судноводії суден і складів суден, що перевозять небезпечні вантажі, повинні до входу на відповідні ділянки чи до проходження контрольних пунктів, центрів управління рухом і шлюзів, зазначених Держфлотінспекцією, попередити про свою присутність на запропонованому каналі радіотелефонного зв'язку і повідомити такі дані:

а) категорія судна;

б) назва судна;

в) місце розташування, напрямок руху (у відповідному випадку);

г) номер судна за судовим реєстром; для морських суден - номер ІМО;

г) дедвейт (повна вантажопідйомність);

д) довжина і ширина судна;

е) тип, довжина і ширина складу суден;

є) осадка (тільки за спеціальним запитом);

ж) маршрут;

з) порт навантаження;

и) порт розвантаження;

і) характер і кількість вантажу (для небезпечних вантажів: найменування речовини й у разі необхідності клас);

ї) сигналізація, необхідна під час перевезення небезпечних вантажів;

й) кількість людей на борту.

8.1.2. Дані, зазначені в пункті 8.1.1 цих Правил, за винятком даних, зазначених у підпунктах "б" і "є" пункту 8.1.1 цих Правил, можуть бути повідомлені Держфлотінспекції іншими службами чи особою в письмовій формі або телефоном. В усіх випадках судноводій повинен повідомляти час входу судна чи складу суден на ділянку, на якій потрібно представляти дані, і час виходу з неї.

8.1.3. Якщо судно зупиняється на ділянці більше ніж на дві години, судноводій повинен повідомити час початку й закінчення цієї зупинки.

8.1.4. Якщо дані, зазначені в пункті 8.1.1 цих Правил, змінюються в процесі руху ділянкою, на якій потрібно представляти дані, про це треба негайно повідомити Держфлотінспекцію.

**Директор Державного
департаменту морського і
річкового транспорту України**

Г. П. Скворцов